

Kinnitatud Elva Linna Lasteaia direktori

Käskkirjaga nr 1-3/6

ÕPPEKAVA

Elva 2025

Sisukord

ÕPPEKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED	4
§ 1. Õppekava mõiste	4
§ 2. Õppekava arendamise ja täiendamise kord.....	4
LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	5
§ 3. Lasteaia liik	5
§ 4. Lasteaia eripära	5
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED	6
§ 5. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	6
§ 6. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted.....	6
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	7
§ 7. Lasteaia õppeaasta	7
§ 8. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	7
§ 9. Päevakava	8
§ 10. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine	9
§ 11. Väljasõitude korraldamine	9
§ 12. Tugispetsialistide töökorraldus	10
§ 13. Eesti keele kui teise keele õppe korraldus	11
§ 14. Lapsevanemaga koostöö põhimõtted ja korraldus.....	11
ÕPIKÄSITUS	12
§ 15. RÜHMAKESKNE PROJEKTÕPE.....	12
§ 16. PROJEKTÕPPE KORRALDUS	13
ÜLDOSKUSTE ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI	14
§ 17. Üldoskused	14
§ 18. Mänguoskused	14
§ 19. Tunnetus- ja õpioskused.....	16
§ 20. Sotsiaalsed oskused.....	18
§ 21. Enesekohased oskused.....	19
VALDKONDADE ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE SISU.....	21
§ 22. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused	21

VALDKOND MINA JA KESKKOND	22
§ 23. Valdkond Mina ja Keskkond õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine.....	22
EELDATAVAD TULEMUSED	25
VALDKOND KEEL JA KÕNE	32
§ 24. Valdkond Keel ja kõne õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine.....	32
EELDATAVAD TULEMUSED	34
VALDKOND EESTI KEEL KUI TEINE KEEL	39
§ 25. Valdkond Eesti keel kui teine keel õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine	39
EELDATAVAD TULEMUSED	41
VALDKOND MATEMAATIKA	43
§ 26. Valdkond Matemaatika õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine	43
EELDATAVAD TULEMUSED	45
VALDKOND KUNST	48
§ 27. Valdkond Kunst õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine	48
EELDATAVAD TULEMUSED	50
VALDKOND MUUSIKA.....	55
§ 28. Valdkond Muusika õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine	55
EELDATAVAD TULEMUSED	56
VALDKOND LIIKUMINE	59
§ 29. Valdkond Liikumine õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine	59
EELDATAVAD TULEMUSED	61
VALDKOND DIGITEHNOLOOGIA	65
§ 30. Valdkond Digitehnoloogia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine.....	65
EELDATAVAD TULEMUSED	66
LAPSE ARENGU HINDAMINE	70
§ 31. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise eesmärgid.....	70
§ 32. Lapse arengu hindamise üldised põhimõtted.....	70
§ 33. Lapse arengu hindamise korraldus	70
§ 34. Lapse arengumapp	71
§ 35. Lapse arengukaart õppeinfosüsteemis ELIIS	71
§ 36. Lapse arenguestlus lapsevanemaga	72

§ 37. Lapse koolivalmiduse hindamine.....	73
§ 38. Koolikohustuse täitmise edasilükkamine	74
§ 39. Koolikohustuse varasem täitmine	74
§ 40. Tuge vajava lapse arengu hindamine	74
§ 41. Individuaalse arenduskava koostamine	75
§ 42. Käitumise tugikava koostamine.....	75

ÕPPEKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED

§ 1. Õppekava mõiste

- (1) Elva Linna Lasteaia õppekava (edaspidi õppekava) on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument. Lasteasutus koostab oma õppekava Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel.
- (2) Lasteasutuse õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, tugispetsialistid kaasates lapsevanemaid.
- (3) Lasteasutuse õppekava kinnitab lasteasutuse direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

§ 2. Õppekava arendamise ja täiendamise kord

(1) Õppekava arendamine:

- 1) õppekava uuendamine ja täiendamine on pidev protsess, milles osalevad kõik lasteaia pedagoogid;
- 2) õppekava arendamise aluseks on tööruhmade arendustöö. Tööruhmade koosolekute ettepanekud arutatakse läbi ja võetakse vastu lasteaia pedagoogilise nõukogu koosolekul.

(2) Õppekava uuendamise ja täiendamise põhimõtted:

- 1) õppekavas muudatuste läbiviimine on seotud sisehindamise tulemuste analüüsiga ja parendustegevusega;
- 2) õppekava muudatusettepanekuid võivad esitada kõik lasteaia töötajad lapsevanemad ja lasteaia pidaja;

- 3) õppekavas muudatuste tegemise vajadus tõstatatakse jooksva õppeaasta pedagoogilise nõukogu koosolekul ja/või hoolekogu jooksva õppeaasta koosolekul;
- 4) muudatuseettepanekud antakse pedagoogilise nõukogu koosolekule kooskõlastamiseks;
- 5) õppekava muudatus fikseeritakse õppenõukogu koosoleku protokollilise otsusena;
- 6) pedagoogilise nõukogu koosoleku kooskõlastuse tulemusel kinnitab direktor õppekava muudatuse üldtegevuse käskkirjana.

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

§ 3. Lasteaia liik

- (1) Elva Linna Lasteaed on koolieast noorematele lastele alushariduse omandamist võimaldav lasteasutus.
- (2) Elva Linna Lasteaed on Elva Vallavalitsuse hallatav asutus.
- (3) Lasteasutusel on neli õppehoonet, milleks on Murumuna õppehoone, Õnneseene õppehoone, Järve õppehoone ning Peedu õppehoone. Juriidiline aadress on Elva linn, Kaja tn 4, Tartumaa.
- (4) Lasteasutuses on kokku 25 rühma.
- (5) Õppe- ja kasvatustöö läbiviimise aluseks lasteaias on käesolev õppekava, mis on koostatud lähtuvalt Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast (edaspidi RÕK).

§ 4. Lasteaia eripära

- (1) Lasteaia eripäradeks on loodussuunitlus, keskkonnaharidus, loovus, terviseedendus ja digitehnoloogia sh robootika.
- (2) Meie põhimõtted:
 - 1) väikelinna ja looduskeskkonna väärtustamine;
 - 2) keskkonnanohiu ja säästva eluviisi kujundamine;
 - 3) õuesõppe ja aktiivõppe meetodika kasutamine;
 - 4) taaskasutus ja loodusliku materjali kasutamine;
 - 5) rahvakalendri tähtpäevade ja pühade väärtustamine.
 - 6) tervislike eluviiside ja hoiakute tähtsustamine;
 - 7) lapse tervise hoidmine, edendamine ja liikumisvajaduse rahuldamine, tähtsustamine;

- 8) lapse loovuse toetamine, väärtustamine mängu kaudu õppimist;
- 9) lapsele turvatunde ja eduelamuse tagamine;
- 10) kodu ja lasteaia koostöö, lastevanemate kaasamine üritustesse, õppetegevustesse;
- 11) planeeritud lasteaia ühisüritused, matkad, töötoad jms lähtuvad keskkonnahoiu ja terviseedendus põhimõtetest, õppeaasta temaatikast.

(3) Digitehnoloogia põhimõtted:

- 1) robotikavahendeid kasutatakse õppe- ja kasvatustegevustes laste arengu toetamiseks;
- 2) laste digipädevuste kujundamine eelkooliealise lapse digipädevuse oskuste aluseks on võetud Haridus- ja Noorteameti poolt väljatöötatud õppija digipädevusmudel);
- 3) robotika vahendite eesmärgipärane kasutamine.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

§ 5. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

- (1) Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.
- (2) Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.
- (3) Lapse arendamine toimub arvestades lapse individuaalseid ja ealisi vajadusi.

§ 6. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

- (1) Õppekava toetub üldõpetuslikule tööviisile, kus valdkondade õppesisu, üldoskused ja muud tegevusliigid ühendatakse ühtseks tervikuks, toimub tegevusvaldkondade lõimimine.
- (2) Mängu kaudu õppimist soodustavad arenguliselt sobivad mängu- ja õppevahendid.
- (3) Lapsevanemad ja lasteaia personal teevad koostööd ja neil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu ja õppimise toetamisel.

- (4) Arvestatakse lapse individuaalsuse ja arengupotentsiaaliga.
- (5) Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lapsest lähtuvalt ning rakendades projektõppe metoodikat.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

§ 7. Lasteaia õppeaasta

- (1) Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist järgmise kalendri aasta 31. maini.
- (2) Suvekuudel toimuvad mängulised tegevused õues, korratakse ja kinnistatakse õppeaasta jooksul omandatud.
- (3) Uute sõimelaste harjutamise ajal planeeritud õppe- ja kasvatustegevusi ei toimu. Õppetegevustega alustatakse 1. oktoobrist. September on planeeritud laste kohanemiseks rühmas ja laste arengutaseme hindamiseks.
- (4) Kogu õppeaasta vältel jälgitakse, et lastel jääks piisavalt aega koolieelse ea põhitegevuseks – mänguks.
- (5) Lisaks rühmaõpetajatele toetavad laste arengut vastavalt muusika- ja liikumistegevused.
- (6) Eesti keelest erineva kodukeelega laste eesti keele omandamist toetatakse rühmategevustes.
- (7) Planeerimisprotsess toimub Eesti Lasteaedade Internetipõhises Õppeinfosüsteemis (ELIIS).

§ 8. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

- (1) Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.
- (2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- (3) Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

(4) Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega.

(5) Aktiivsel õppeperioodil on pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustöö soovitatav keskmine ajaline pikkus päevas:

- 1) kuni 3-aastased lapsed kuni 15 minutit;
- 2) 3–5-aastased lapsed kuni 20 minutit;
- 3) 5–7-aastased lapsed 30 minutit.

(6) Nädala jooksul kasutatakse kõiki tegevusliike: vaatlemine ja uurimine, kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, võrdlemine ja arvutamine, kujutavad tegevused, muusikalised tegevused ja liikumistegevused.

§ 9. Päevakava

(1) Rühmade päevakava koostavad Elva Linna Lasteaia õppejuhid vastavalt valdkonna eest vastutava ministri määrusega „Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale“.

(2) Päevakava koostatakse lähtudes lasteasutuse õppekavast ja arvestades määruse nõudeid, lasteasutuse lahtioleku aega, laste ealisi ja individuaalseid arenguvajadusi.

(3) Lasteasutuse direktor kinnitab päevakava käskkirjaga.

(4) Pedagoog jälgib päevakava koostamisel, et lastel oleks piisavalt aega ja võimalusi aktiivseteks ja vaikseteks tegevusteks ning, et õppe- ja kasvatustegevused, igapäevatoimingud ja vabategevused vahelduks sujuvalt ja moodustaks laste jaoks tasakaalustatud terviku.

(5) Päevakava kohaselt võimaldatakse ühe kuni kolme aasta vanusele lapsele vähemalt üks kord päevane uneaeg. Vanematele lastele peab olema tagatud päevas vähemalt üks tund puhkeaega valikuvõimalusega une ja muu vaiksuse tegevuse vahel.

(6) Päevakavas nähakse ette laste lasteasutusse toomise ja koju viimise aeg, arvestades õppe- ja kasvatustegevuse korraldust ja hoolekogu soovitusi. Lapse lasteasutusse toomine ja koju viimine ei tohi üldjuhul segada une- ja söögiaega ning planeeritud õppe- ja kasvatustegevust.

(7) Laps peab viibima iga päev sõltuvalt ilmastikutingimustest 1–2 korda õues. Lapse õues viibimise aeg sõltub välisõhu temperatuurist ja tuule kiirusest ehk tegelikult toimivast välisõhu temperatuurist (tuule-külma indeksist).

(8) Madalama kui miinus 20 °C tegelikult toimiva välisõhu temperatuuri ja madalama kui miinus 15 °C välisõhu temperatuuri korral ei viida lapsi õue või lühendatakse õues viibimise aega 20. minutini. Tegelikult toimivat välisõhu temperatuuri hinnatakse Keskkonnaagentuur veebilehel <https://www.ilmateenistus.ee/> avaldatud igapäevaste ilmavaatluste andmete alusel.

§ 10. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

- (1) Elva Linna Lasteaia kõik õppehooned on avatud tööpäevadel kell 07.00 – 18.00.
- (2) Üks neljast õppehoonest on avatud juulikuus, sel ajal on kolm õppehoonet suletud kollektiivpuhkuseks.
- (3) Rühma õppe- ja kasvatustegevust kavandab rühma meeskond, lähtudes lasteaia õppekavas püstitatud eesmärkidest, laste arengulisest tasemest, vajadustest, laste huvidest, ettepanekutest, ideedest ning eeldatavatest laste üld- ja õpioskustest.
- (4) Õppe- ja kasvatustegevused planeeritakse selliselt, et oleks tagatud laste vaimse tegevuse vaheldumine füüsilise tegevusega ning pakuks lastele eduelamust.
- (5) Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik elektrooniline dokument (ELIIS), mille täitmine on kohustuslik ja korrektne.
- (6) Projektõpet rakendavad rühmad täidavad projektiplaani.
- (7) Jooksva õppeaasta 31. maiks koostavad lasteaia pedagoogid rühma õppeaasta õppe- ja kasvatustöö analüüsi, mis esitatakse enda õppehoone õppejuhile.
- (8) Jooksva õppeaasta 31. maiks koostavad lasteaia spetsialistid õppeaasta töö analüüsi, mis esitatakse õppejuhile.

§ 11. Väljasõitude korraldamine

- (1) Väljasõit on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega ning päevakavaga.
- (2) Pedagoogide organiseeritud väljasõitudele kaasatakse vajadusel ka lapsevanemaid.
- (3) Pedagoogid informeerivad lapsevanemaid väljasõidule minekust ning täidavad väljasõidule mineku lehe, mis sisaldab sihtkohta, kuupäeva, mineku ja tuleku kellaega, kaasas olevate saatjate nimesid ning laste andmeid nagu lapse nimi, isikukood ja lapsevanema telefoninumber.
- (4) Lapsevanem kinnitab oma lapse väljasõidule lubamise allkirjaga.

- (5) Laste väljasõidulehele võetakse juhtkonna esindaja allkiri ja koopia antakse õppejuhile.
- (6) Väljasõidul osalejad (kaasa arvatud saatjad) kannavad helkurveste.
- (7) Väljasõidul on lastega kaasas minimaalselt kaks saatjat.

§ 12. Tugispetsialistide töökorraldus

- (1) Elva Linna Lasteaia tugimeeskonna moodustavad eripedagoogid, logopeedid, HEV koordinaator ning vajadus- ja võimaluspõhiselt teised spetsialistid (nt mänguterapeut).
- (2) Eripedagoogilise teenuse raames arendatakse lapse psüühiliste protsesside arengut (tähelepanu, taju, mälu, mõtlemine). Täiendavalt pööratakse tähelepanu lapse õpioskuste arengule ning õpimotivatsioonile. Tegevuste kaudu toetatakse ka lapse kõnet ja käitumist. Lisaks teeb eripedagoog koostööd teiste tugispetsialistidega, lapse õpetajate ning perega, nõustades ja juhendades neid (nt individuaalsed kohtumised, osalemine arenguestlustel jt) ning osaleb last puudutava dokumentatsiooni (nt iseloomustus, IAK jt) täitmisel.
- (3) Logopeedilisel teenusel tegeletakse kommunikatsioonivõime arendamisega. Logopeed toetab last, et paraneks nii lapse kõneloome (jutustamisoskus, lauseloome, sõnavara, grammatilised oskused, hääldus) kui ka kõne mõistmise oskus. Samuti aitab logopeed tegeleda kirjaliku kõne omandamisega ning verbaalse suhtlemisvõimaluse puudumisel kujundab mitteverbaalse kommunikatsiooni oskust. Lisaks teeb logopeed koostööd teiste tugispetsialistidega, lapse õpetajate ning perega nõustades ja juhendades neid (nt individuaalsed kohtumised, osalemine arenguestlustel jt) ning osaleb last puudutava dokumentatsiooni (nt iseloomustus, IAK jt) täitmisel.
- (4) HEV koordinaator toetab rühmameeskondasid erinevate toevajadustega lastega läbiviidava igapäevatöö koordineerimisel. Suunab ja juhib erinevate koostöövestluste läbiviimist ja dokumentide valmimise protsessi. HEV koordinaator osaleb lastevanemate koosolekutel ja ümarlaudadel, kaasates vajadusel eelnimetatud tegevustesse ka teisi lasteaia tugispetsialiste.
- (5) Tugispetsialistid selgitavad iga õppeaasta alguses välja tuge vajavad lapsed, kaasates protsessi rühmaõpetajad ning vajadusel lapsevanemad. Hindamistegevusi viiakse läbi nii individuaalselt kui ka rühmakeskkonnas.
- (6) Hindamisperioodi lõppedes koostavad tugispetsialistid analüüsi, mille käigus selgub teenust saama hakkavate laste nimekiri. Iga lapse toevajadusest lähtuvalt planeeritakse arendustöö ning seatakse eesmärgid. Arendustegevused toimuvad nii individuaal- kui ka grupitegevustena.

- (7) Tugiteenuste osutamise eelduseks on lapsevanema nõusolek ELIISI keskkonnas.
- (8) Lapsevanemal on õigus ja võimalus olla kursis oma lapsele planeeritud arendustegevusega, kohtuda tugispetsialistidega ning olla kaasatud arendustegevusse.
- (9) Tugispetsialistid koostavad läbiviidud tugiteenuste järel kokkuvõtte, mis on nii rühmaõpetajatele kui lapsevanematele nähtav ELIISI keskkonnas.
- (10) Õppejuht märgib ARNO keskkonnas laste andmete juurde tugimeetmete saamise vajaduse ja rakendatavuse.
- (11) Kõik lapse arengu toetamisele kaasatud osapooled peavad kinni seadusandlusest ning lasteaiasisestest kokkulepetest (nt nõusolekud) ning jagavad last puudutavat informatsiooni eelnimetatust johtuvalt.

§ 13. Eesti keele kui teise keele õppe korraldus

- (1) Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.
- (2) Lasteasutuses või selle rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles, omandavad muu kodukeelega lapsed eesti keele kas:
- 1) keeleõpet teiste tegevustega lõimides;
 - 2) täieliku keelekümbeluse metoodikat rakendades;
 - 3) osalise keelekümbeluse metoodikat rakendades.
- (3) Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.
- (4) Muu kodukeelega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

§ 14. Lapsevanemaga koostöö põhimõtted ja korraldus

- (1) Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.
- (2) Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

(3) Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele (nt enda ameti vm tegevuse tutvustamine, teha ettepanekuid õppekäikude, väljasõitude osas jne).

(4) Koostöövõimalused:

- 1) perevestlus lapse lasteaeda tulekul;
- 2) teadete ja soovitude edastamine rühma teadetetahvilil;
- 3) info jagamine lasteaia koduleheküljel;
- 4) teadete, sõnumite saatmine ning õppe- ja kasvatustöö kajastamine ELIIS`is;
- 5) lastevanemate koosolekute läbiviimine vähemalt üks kord õppeaasta jooksul;
- 6) lapse arenguestluse läbiviimine vähemalt üks kord õppeaasta jooksul;
- 7) rahuloluküsitlused vanematele;
- 8) rühmasiseste ja ülemajaliste ühisürituste läbiviimine;
- 9) lasteaia hoolekogusse kaasamine.

ÕPIKÄSITUS

§ 15. Rühmakeskne projektõpe

(1) Rühmakeskne projektõpe on õppemeetod, mis ühendab aktiivõppe ja koostöise õppimise põhimõtted, võimaldades lastel süstemaatiliselt uurida, mõelda, esitada küsimusi, planeerida.

(2) Projektõpe soodustab õppijate omavahelist koostööd, kriitilist mõtlemist, loovust ja probleemilahendusoskusi, pakkudes neile võimalust arendada ka praktilisi oskusi ning rakendada teoreetilisi teadmisi.

(3) Projektõpe toetab üldõpetuslikku lähenemist, mis keskendub terviklike ja eluvaldkondadega seotud teemade käsitlemisele. Õppetegevus ei piirdu üksikute teemade vaheliste seoste loomisega, vaid ühendab erinevad teadmised ja oskused ühtseks tervikuks.

(4) Projektõpe võimaldab lapsel seostada oma õppeprotsessi reaalse eluga. See lähenemine soodustab mõistmist ja teadmiste rakendamist praktilises kontekstis, samal ajal arendades süstemaatilist ja loovat mõtlemist.

§ 16. Projektõppe korraldus

- (1) Õppeaasta vältel toimub laste oskuste taseme jälgimine ning laste huvide kaardistamine. Õpetajad teostavad erinevaid tegevusi, mille raames kogutakse rohkelt informatsiooni laste huvide ja tähelepanu äratanud teemade vastu.
- (2) Projektide rakendamine algab üldjuhul oktoobrist. Projektide teemad valitakse septembris selgunud laste huvide kaardistamise põhjal ning õpetajad lõimivad temaatikasse lasteaia õppekava üldoskused ja erinevate valdkondade õpisisu ja eesmärgid.
- (3) Projekti teemad võivad lähtuvalt laste huvidest aasta jooksul muutuda ning erineda septembris kaardistatud teemadest.
- (4) Projektid koostatakse ELIISis projektiplaani malli, projekti periood kujuneb välja laste huvist ja teemaarendusest.
- (5) Projekti lõppedes teostatakse ELIISis projekti analüüs, kus hinnatakse laste oskuste saavutamist ja projekti tegevuste tulemuslikkust. Enne uue projekti alustamist on eelmine projekt lõpetatud refleksiooniga.
- (6) Kahe projekti vahel on projektitegevuse vaba aeg, kus toimub uue teema valimine ja õpikeskkonna ettevalmistamine ja ümberkujundamine uueks projektiks ning sellele ajal uut projektiplaani ei koostata.
- (7) Projektitegevuse protsessi (projektipäevi, projektiga seotud tegevusi) kirjeldatakse ELIIS päevikus päevakirjelduses.
- (8) Projektid on ELIISis vanematele avalikustatud.

ÜLDOSKUSTE ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

§ 17. Üldoskused

(1) Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

(2) Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

(3) Tuge vajavatel lastel valdkondade sisust ja tegevustest lähtudes jõukohastatakse õppe- ja kasvatustegevusi, kasutades erinevaid õpetamise meetodeid.

§ 18. Mänguoskused

(1) Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid.

(2) Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2–3-aastane laps:

- 1) hangib uusi muljeid ja kogemusi, avastab uusi asju ja lihtsamaid põhjuslikke seoseid;
- 2) laps säilitab tegevusmotivatsiooni täiskasvanu abiga;
- 3) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui neid kujutavate sümbolitega;
- 4) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mäluhilte nii konstruktiivses mängus kui lihtsas rollimängus;
- 5) mängib teiste lastega kõrvuti, mäng toimub täiskasvanu juhendamisel.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3–4-aastane laps:

- 1) oskab oma tegevusi osaliselt planeerida ja organiseerida;
- 2) tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiset ja täiskasvanu toel;
- 3) arvestab mängudes lihtsamate reeglitega;
- 4) osaleb ühistegevuses ja teeb koostööd teiste lastega;
- 5) konstrueerib, osaleb rollimängudes ning loovtegevustes.

(5) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4–5-aastane laps:

- 1) tegutseb lühiajaliselt iseseisvalt, kuid vajab veel täiskasvanu abi tegutsemiskindluse saavutamisel ja hoidmisel;
- 2) reguleerib oma käitumist täiskasvanu abiga;
- 3) tegutseb koos teistega, tema tegutsemise motivatsioonis on olulised eakaaslased;
- 4) eksperimenteerib, konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboliteid, kujutlusi kui konkreetseid objekte;
- 5) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes.

(6) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5–6-aastane laps:

- 1) planeerib oma igapäevaseid tegevusi, üritab viia alustatud tegevused lõpuni;
- 2) innustub uuest, vajab abi tegevuste lõpetamisel;
- 3) järgib reegleid ühistegevuses teiste lastega;
- 4) osaleb praktilistes tegevustes, käelistes ja loovtegevustes;
- 5) lahendab mängu käigus probleeme, jõudes mängukaaslastega kokkuleppele.

(7) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) on suuteline mängule keskenduma ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

§ 19. Tunnetus- ja õpioskused

(1) Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

(2) Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

(3) Õpi- ja tegutsemisoskuste arengut kirjeldatakse alljärgnevatest tunnustest lähtuvalt:

- 1) õpitegevuseks vajalik häälestus;
- 2) õpitegevuse erinevad etapid;
- 3) õpitu omandamine ja kinnistamine;
- 4) õpitu kasutamine.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2–3-aastane laps:

- 1) mõtlemine toetub kaemuslik-praktilisele tegevusele;
- 2) keskendub tegevusele 10-15 minutit;
- 3) on ettekujutus arvu mõistest, värvustest ja nende nimetustest;
- 4) leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid;
- 5) kasutab omandatud teadmisi sarnases situatsioonis ja kontekstis;
- 6) osaleb vestluses täiskasvanuga;
- 7) tegutseb kontakti loomise ja säilitamise eesmärgil sihipäraselt;
- 8) teeb lihtsamaid üldistusi nähtavate objektide ja tunnuste alusel;
- 9) reguleerib ja planeerib osaliselt oma käitumist ja tegevust egotsentrilise kõne vahendusel;
- 10) täidab lihtsamaid suulisi korraldusi osaliselt ka ilma toetava tajuväljata;
- 11) tegutseb vahetult konkreetsete asjadega, kui ka asju kujutavate sümbolitega.

(5) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3–4-aastane laps:

- 1) oskab osaliselt oma tegevusi planeerida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseteta, kuid täiskasvanu toel;
- 2) keskendub tegutsedes mitmele nähtavale eristavale tunnusele, jaotab oma tähelepanu;
- 3) klassifitseerib lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi;
- 4) omandab uusi teadmisi praktiliste situatsioonide, kogetud emotsioonide ja kujutluste kaudu;
- 5) kasutab omandatud teadmisi uues situatsioonis ja kontekstis;
- 6) suhtleb täiskasvanuga valdavalt situatsioonivälises-tunnetuslikus vormis ja lastega tegevuslik-situatiivses vormis ühistegevuse käigus;
- 7) kuulab lühiajaliselt oma vestluskaaslast;

- 8) lahendab lihtsamaid probleeme;
 - 9) hangib keele abil uut teavet keerukamate probleemide kohta, tema kõne toetub mälule ja kontekstile;
 - 10) suudab jaotada tähelepanu nii täiskasvanu kui kaaslaste kõne ja oma tegevuse vahel;
 - 11) tunneb huvi tähelepanu ja oma nime kirjutamise vastu.
- (6) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4–5-aastane laps:**
- 1) tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
 - 2) keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;
 - 3) katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
 - 4) räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib;
 - 5) oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
 - 6) eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistatuse astmest.
- (7) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5–6-aastane laps:**
- 1) planeerib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
 - 2) suudab keskenduda tegevusele pikemaajaliselt (20 min);
 - 3) dialoog on suunatud rohkem iseendale;
 - 4) kasutab sidusat kontekstikõnet;
 - 5) selgitab teistele reegleid;
 - 6) kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuse planeerimisel;
 - 7) kasutab kõnet informeerimisel, tunnetustegevuses ja uute teadmiste omandamisel.
- (8) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:**
- 1) suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist;
 - 2) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
 - 3) on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks (30 min);
 - 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
 - 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi, saab kuuldust aru ja reageerib sellele vastavalt;
 - 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;

- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist;
- 9) kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui verbaalset mõtlemist.

§ 20. Sotsiaalsed oskused

(1) Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tööekspidamistest.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2–3-aastane laps:

- 1) jagab omi asju teistega;
- 2) teab oma eesnime, vanust arvuna või/ja näitab vanust sõrmedega, vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk;
- 3) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- 4) täidab lihtsamaid igapäevaelulisi rutiine;
- 5) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid, jäljendab igapäevaelulisi rolle ja kogemusi, toetudes eeskujudele.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3–4-aastane laps:

- 1) osaleb lühiajaliselt ühistegevuses eakaaslastega;
- 2) arvestab kokkuleppeid täiskasvanute juhitud mängudes ja tegevustes;
- 3) saab aru ja järgib igapäevases suhtlemises lihtsamaid üldtuntud käitumise reegleid, püüab järgida rühma kokkuleppeid;
- 4) tunneb huvi ja soovib osaleda erinevates mängudes.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4–5-aastane laps:

- 1) laps naudib gruppi kuuluvust ja eakaaslaste seltsi, teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- 2) laps aktsepteerib kokkuleppeid, kogemusi ja muutusi;
- 3) jälgib kokkulepetest kinni pidamist teiste poolt;
- 4) lahendab lihtsamaid arusaamatusi;
- 5) laps harjutab avalikus kohas sobivat käitumist, ta teab, mida tohib, mida mitte;
- 6) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest, väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.

(5) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5–6-aastane laps:

- 1) lapsel on kujunenud esimesed sõprussuhted;
- 2) laps suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita grupis mängida, teha koostööd omal viisil;
- 3) laps järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt, oskab reegleid teistele selgitada;
- 4) laps järgib sotsiaalseid rutiine;
- 5) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab nendega käitumises ja vestluses.

(6) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõm, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) märkab abivajavat inimest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühmareeglite kokkuleppimisel;
- 5) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma – võõras – ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel, kujunevad põhjus-tagajärg seosed;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) avaldab oma arvamust ja oskab seda põhjendada.

§ 21. Enesekohased oskused

(1) Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 2–3-aastane laps:

- 1) oskab ja julgeb abi küsida;
- 2) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- 3) on valmis proovima tundmatuid ja uusi asju;
- 4) täiskasvanu abiga teeb valikuid igapäevastes situatsioonides ja proovib neid ka täide viia;
- 5) harjub lasteaia reeglite ja rutiiniga;

6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3–4-aastane laps:

- 1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove ja seisukohti, et jõuda kokkuleppele;
- 2) püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 3) tahab olla iseseisev;
- 4) väärtustab oma saavutusi;
- 5) toob toidunõud laualt ja asetab selleks ettenähtud kohta;
- 6) teab oma nime, vanust, sugu.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4–5-aastane laps:

- 1) arvestab mõningal määral teiste inimeste tunnete ja välja öeldud mõtetega;
- 2) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- 3) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt, orienteerub oma suutlikkuses;
- 4) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- 5) imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades sotsiaalset keelt ja maneere.

(5) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 5–6-aastane laps:

- 1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, arvestab neid käitumises ja vestluses;
- 2) püstitab täiskasvanu abiga endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;
- 3) vajab oma tegevustes tunnust, tähelepanu ja tuge.

(6) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 2) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ja muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 3) algatab mängu ja tegevusi;
- 4) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 5) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunemas esmased tööharjumused;
- 7) suunamisel kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

VALDKONDADE ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

§ 22. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

(2) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse kaheksas valdkonnas (edaspidi valdkond):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine;
- 8) digiõpe.

VALDKOND MINA JA KESKKOND

§ 23. Valdkond Mina ja Keskkond õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii Eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ja püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab tervislikku toitumist ja püüab teha tervislikke valikuid;
- 6) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 7) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

(2) Valdkond Mina ja Keskkond sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ja ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;

- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervise seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huve jms;
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) nimetab Eesti riiklike sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad;
- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
- 8) kirjeldab, kuidas keskkond ja inimese käitumine võivad mõjutada tervist;
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi (sh puuliike), seeni, loomi;
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) selgitab, miks valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele on tähtsad;
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaajadest, öö ja päeva vaheldumisest;

- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuste mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

EELDATAVAD TULEMUSED

Alavaldkond	2-3-aastane	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
Sotsiaalne keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk. • Teab erinevaid kehaosi (pea, jalg, käsi, silmad, suu, nina, kõrvad). • Vastab suunavatele küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta. • Teab oma rühma nime ning oma rühmas töötavate täiskasvanute nimesid. • Kasutab esmaseid viisakusväljendeid enamasti meelde tuletamisel. • Teab, et ei tohi haiget teha ning püüab rühmakaaslast lohutada. • Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu. • Saab hakkama esmase eneseteenindamisega, vajadusel täiskasvanu abiga, sööb lusikaga, 	<ul style="list-style-type: none"> • Ütleb küsimisel oma pereliikmete eesnimed. • Ütleb oma eesnime, teab vanust aastate arvuna, teab oma sugu. • Nimetab koos perega tehtavaid tegevusi ja töid. • Mõistab ja küsimisel selgitab rühmaruumide otstarvet. • Teab, et ta elab Eestis ja räägib eesti keelt; leiab teiste lippude seast Eesti lipu. • Oskab kasutada rühma mängu- ja õppevahendeid ohutult ning paigutab töövahendid oma kohale. • Märkab, et inimesed on erinevad. • Teab kuidas enda puhtuse eest hoolt kanda ja nimetab 	<ul style="list-style-type: none"> • Ütleb oma ees- ja perekonna nime, vanuse. • Kirjeldab oma kodu. • Räägib oma pereliikmetest ja vanavanematest. • Nimetab oma lasteaia nime, teab lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. • Orienteerub lasteaia õuealal ja lasteaia ümbruses. • Teab oma rahvust, oma keelt, ning riigi tähtsamaid sümboleid ja tähtpäevi. • Teab, et inimesed on erinevad ja räägivad erinevaid keeli. • Nimetab tervist hoidvaid tegevusi. • Nimetab kohti, esemeid, aineid ja tegevusi, mis võivad 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja oskab kirjeldada oma kodukohta, pereliikmeid, nimesid ning nende tegevusi. • Oskab öelda oma ees- ja perekonnanime, vanuse, lasteaia ja rühma nime. • Teab, mis aastaajal on tal sünnipäev. • Teab enda ülesandeid kodus, lasteaias ning püüab neid täita. • Oskab oma õppehoone laulu. • Loob püsivaid sõprussuhteid ning püüab neid hoida ning põhjendab, miks on hea omada sõpru. • Teab, kuidas hoida enda ja teiste tervist. • Teab, mida bakterid suus teevad, miks 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid. • Nimetab oma sünni kuud ja päeva. • Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone. • Mõistab, et pered võivad olla erinevad. • Mõistab eluringi: sünd, nimepanek, kasvamine, vananemine, surm. • Teab oma kodust aadressi, kirjeldab oma kodu ja kodukohta. • Kirjeldab kooli ja lasteaia erinevusi. • Nimetab küsimisel kelle poole tuleb abi vajadusel pöörduda. • Mõistab oma töö panuse olulisust, viib alustatud tööd lõpule.

	<p>joob tassist, käib täiskasvanu meelde tuletamisel potil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oskab täiskasvanu juhendamisel lihtsamaid riideesemeid ja jalanõusid ära võtta (selga ja jalga panna). • Juhendamisel ja abistamisel korrastab oma vahetu ümbruse (mänguasjade panemine oma kohale, jõukohaste asjade kandmine). • Matkib tegutsedes lihtsamaid töövõtteid, tunneb ja osutab lihtsamatele töövahenditele. 	<p>selleks vajalikud vahendid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, et vastavalt ilmale tuleb riietuda erinevalt. • Püüab õigesti kasutada söögiriistu. • Käib iseseisvalt tualetis. • Kasutab meelde tuletamisel põhilisi viisakusreegleid. • Kasutab juhendamisel mitmesuguseid töövahendeid (hari, kühvel, käärid jms). • Nimetab elukutseid, millega igapäevaselt kokku puutub. • Kasutab täiskasvanu juhendamisel lihtsamaid toiduvalmistamise töövõtteid (segamine, tõstmine, määrimine ja lõikamine). • Nimetab erinevaid kehaosi ja teab nende ülesandeid. 	<p>olla ohtlikud või tervisele kahjulikud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole, teab numbrit 112, oskab vajadusel abi küsida ja abi hüüda. • Teab, et võõraga ei tohi kaasa minna. • Valib vastavalt ilmale sobiva riietuse. • Osaleb lauakatmise protsessis: koristab enda järelt kasutatud toidunõud, järgib meelde tuletamisel lauakombeid. • Nimetab erinevaid meeleeelundeid. • Kasutab lihtsamaid toiduvalmistamise töövõtteid (segamine, tõstmine, määrimine, lõikamine ja koguste mõõtmine). • Selgitab kehaosade vajalikkust (k.a. hambad) ja kuidas hoida hügieeni. • Kasutab erinevaid eakohaseid 	<p>tekivad hamba kaaries, hambaaugud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, kust pärinevad igapäevased toiduained ning kirjeldab taldriku reegli põhimõtet. • Kasutab maailma tajumiseks teadlikult oma meeli. • Teab raha otstarvet. • Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras, julgeb küsida nii täiskasvanu kui ka sõbra abi. • Teab Eesti riigi sümboleid, traditsioone ning oskab nimetada tuntumaid rahvustoite, teab Eesti pealinna nime ning leiab Eesti kaardil oma kodulinna ja pealinna. • Riietub iseseisvalt (oskab kinni-lahti teha trukke, nõöpe, lukke ja paelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid. • Selgitab tööl käimise vajadust ja raha otstarvet. • Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone. • Teab Eesti riigi lähinaabreid. • Kirjeldab oma kodumaad, teab mõisteid riigipiir ja piirilinn. • Nimetab riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone, kirjeldab rahvakalendri tähtpäevadega seotud kombeid. • Tuleb toime emotsioonidega ning põhjendab enda seisukohti. Mõistab vastutust oma käitumise ja tegude eest. • Teab mis on aususe ja ebaaususe tähendused.
--	---	--	---	---	---

			<p>töövahendeid (reha, labidas, lumelabidas jms).</p>	<p>täiskasvanu abiga), puhastab end liivast või lumest ja paneb juhendamisel kuivama märjad riided, hoiab korras oma kapi, magama minnes asetab riided korralikult toolile.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimetab inimese tähtsamaid organeid. • Järgib iseseisvalt üldlevinud lauakombeid, kasutab sõltuvalt toidust vastavaid söögiriistu, neid õigesti käes hoides, pärast söömist kasutab salvrätikut. • Kasutab lihtsamaid toiduvalmistamise töövõtteid (segamine, tõstmine, määrimine, lõikamine, kaalumine, mõõtmine). • Teeb juhendamisel pärast magamist voodi ära. • Teab, et on olemas erinevad rassid ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Märkab kaaslast, oskab teistega arvestada ning lahendab konflikte sõnadega. • Selgitab, mis on siseorganite kõige olulisemad ülesanded ning teab, millised tegevused aitavad siseorganeid hoida tervena. • Selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist ning ümbritseva keskkonna ja inimeste käitumise mõjust tervisele. • Mõistab hügieeni vajalikkust ning teab ja järgib isikliku hügieeninõudeid. • Teab ja järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäeva elus. • Kasutab söömisel nuga ja kahvlit, sööb puhtalt.
--	--	--	---	--	--

				<p>suhtub neisse tolerantselt.</p> <ul style="list-style-type: none"> Märkab ja mõistab teiste emotsioone, analüüsib täiskasvanu abiga oma käitumist. 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab erinevaid toiduvalmistamise töövõtteid. Seob paelu, paneb kinni mütsi jt raskesti käivaid nööpe. Teeb pärast magamist voodi ära, aitab voodipesu vahetada. Paneb märjad riided iseseisvalt kuivama, valib riidetust vastavalt ilmale.
Looduskeskkond	<ul style="list-style-type: none"> Teab erinevaid tervislikke toiduaineid. Tunneb ära osutamisel mõned koduloomad, metsloomad, putukad, linnud, taimed (puud, lilled, köögiviljad). Teab tuntud loomade iseloomulikke tunnuseid ning matkib nende häälsusi (nt jänesel pikad kõrvad, kass nurrub, häälsused). Matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi ja 	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb mõningaid puu-, juur- ja köögivilju ning nimetab, mida nendest valmistada saab. Nimetab mets- ja koduloomi, putukaid, linde, kalu ja kahepaikseid. Teab mõningate loomade elupaiku ja elamisviise, matkib nende häälsusi ja/või liikumist. Nimetab loomade ja lindude olulisi tunnuseid. 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab 1-2 lehtpuud, okaspuud, söögi- ja mürgiseent. Nimetab tuntumaid loomi, linde ja putukaid. Nimetab aiasaadusi ja teab, kuidas neid kasutatakse. Nimetab oma kodukoha tähtsamaid veekogusid. Nimetab õigete nimedega koduloomi, metsloomi ja nende poegi ning teab, kuidas nende eest hoolitsetakse. 	<ul style="list-style-type: none"> Nimetab metsas, järves, niidul elavaid loomi, linde ning seal kasvavaid taimi (sh. ühte ravimtaime). Teab taime osi. Teab lihtsamaid taimede eest hoolitsemise võtteid. Kirjeldab, kuidas inimene saab loomade ja lindude eest hoolitseda. Nimetab paiga- ja rändlinde ning põhjendab, miks mõned linnud 	<ul style="list-style-type: none"> Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt. Nimetab teravilju, mida kasutatakse söögiks, teab, mis aastaajal valmivad viljad. Võrdleb leht-, okas- ja viljapuud (sh. viljad). Kirjeldab kodukoha loodust (jõgi, järved, taimed ning tuntumad taimed ja seemned).

	<p>oskab neid nimetada, (nt vihma sajab, päike paistab, tuul).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Täiskasvanu eeskujul prügi ja jäätmed prügikasti. • Teab ja osutab küsimisel lumele, veele, jääle; eristab külma ja sooja. • Teeb koos täiskasvanuga lihtsamaid õuetöid. • Nimetab pildimaterjalile toetudes lihtsamaid öö ja päeva tegemisi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab tuntumaid okas- ja lehtpuid ning nimetab puu osi (oks, käbi, okas, leht). • Eristab aastaegade tunnuseid. • Teab mida vajavad taimed ja loomad kasvamiseks. • Selgitab öö ja päeva erinevusi (mida tehakse). • Mõistab, et prügi visatakse prügikasti. • Kasutab täiskasvanu eeskujul vett säästlikult. • Teab, et loodust tuleb hoida. • Teeb täiskasvanu eeskujul lihtsamaid õuetöid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab erinevaid linde (ränd-, paiga- ja kodulinnud), teab nende kehaosi. • Eristab toa-, õue ja metsalilli, nimetab taime osi (leht, vars, tüvi, õis). • Nimetab ja tunneb ära maavarasid (nt savi, liiv, muld). • Nimetab loodusnähtusi. • Kirjeldab puhast vett ja teab, et puhas vesi ja õhk on meile olulised. • Iseloomustab erinevaid aastaegude 1-2 tunnusega. • Leiab sooja ja külma seoseid aastaegade ning öö ja päeva vaheldumisel. • Kirjeldab lume ja jää omadusi. 	<p>lendavad soojale maale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab metsloomade rahvapäraste nimetusi. • Mõistab loomade kaitsevärvi vajadust. • Teab ja nimetab kahepaikseid, roomajaid. • Teab, et nii inimesed, taimed kui loomad vajavad soojust, valgust, vett ja hoolitsust. • Kirjeldab kala välimust. • Nimetab peamisi söögiks kasutatavaid teravilju ja teab mida nendest valmistatakse. • Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. • Käitub loodust säästvalt. • Oskab prügi sorteerida ning teeb 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, millest toituvad loomad, linnud, putukad. • Mõistab loomade ja lindude (sh kalad ja kahepaiksed, putukad) elutsükli, nende tähtsust looduses ja kirjeldab nende välimust ning eluviise. • Mõistab, et koduloomi nimetatakse erinevalt sõltuvalt nende soost. • Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring. • Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad. • Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest. • Mõistab ja märkab enda ja teiste
--	---	--	--	---	--

				<p>vahet looduslikul ja tehisprügil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab kuidas elektrit ja vett säästlikult tarbida. • Tegeleb aiatöödega – hoolitseb taimede eest, rohib, kastab ning teostab õuealal jõukohaseid korrastustöid. 	<p>tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegeleb aiatöödega – hoolitseb taimede eest, rohib, kastab ning teostab õuealal jõukohaseid korrastustöid. • Teab lõuna ja põhjamaa erinevusi. • Mõistab, et veel on kolm olekut ja oskab neid nimetada. • Kirjeldab inimtegevuse positiivseid ja negatiivseid mõjusid koduümbruse loodusele.
Tehiskeskond	<ul style="list-style-type: none"> • Teab erinevaid sõiduvahendeid. • Teab autoteed ja kõnniteed. • Teab, et autoteed peab ületama ettevaatlikult. • Teab, miks kasutatakse helkurit ja helkurvesti. • Tunneb ära mõningad kodumasinad ja nimetab neid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada lihtsamaid kodumasinaid. • Nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi. • Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid seostades neid tegevusega (nt kokk teeb süüa, õpetaja 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oluliste liiklusmärkide (ülekäigukoht, jalgrattatee, jalgte) tähendusi. • Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. • Teab, kuidas sõiduteed ületada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. • Oskab jalakäijana ohutult liigelda (teab liiklemise erinevusi linnas ja maal). • Kirjeldab kodumasinaid- 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada hädaabi numbrit 112 ning oskab tegutseda lihtsamates ohuolukordades (kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas). • Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates

		<p>õpetab lapsi, arst ravib kõha jne).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab meediakogemust (film, multifilm, video). • Tunneb liiklusvahendeid ja nimetab eriotstarbelisi sõidukeid (kiirabi, päästeamet, politsei). • Teab valgusfoori vajalikkust (punane, kollane, roheline). • Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver). 	<ul style="list-style-type: none"> • Käitub ühistranspordis viisakalt. • Loetleb enimtuntud elukutseid ja nende juurde kuuluvaid töövahendeid. • Kirjeldab kodumaja ja lasteaia välimust. • Mõistab prügi sorteerimise vajalikkust ning kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele. • Teeb lihtsamaid õuetöid. • Nimetab kodus kasutatavaid kodumasinaid. 	<p>elektroonikat ja teab nende otstarvet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimetab ja kirjeldab kodukoha tähtsamaid ehitisi. • Võrdleb erinevaid sõidukeid. 	<p>situatsioonides ja keskkondades.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab kuidas jalakäijana ohutult liigelda ja jalgrattaga turvaliselt sõita. • Kirjeldab ja mõistab ümbritsevaid ohte kodus, veekogul ja liikluses. • Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna. • Kirjeldab kodumasinaid, nende otstarvet ning teab nendega seotud ohte. • Nimetab erinevaid teenindusasutusi, nende vajalikkust ja funktsioone. • Kirjeldab liiklusvahendite erinevusi, teab erinevate liiklusmärkide tähendust ja oskab vastavalt märgile käituda. • Kirjeldab oma teekonda kodust lasteaeda.
--	--	--	---	---	--

					• Teab fooritulede tähendust ja mõistab, et valgusfoorid on autodele ja jalakäiatele erinevad.

VALDKOND KEEL JA KÕNE

§ 24. Valdkond Keel ja kõne õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

(2) Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausealle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;

2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;

4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;

5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;

2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;

3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;

4) jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;

5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;

6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;

7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;

8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;

9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad;

10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;

11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

EELDATAVAD TULEMUSED

Alavaldkond	2-3-aastane	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
Suhtlemine	<ul style="list-style-type: none"> Räägib 1-2 lausega sellest, mida ta vahetult teeb ja tajub. Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega. Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust või rütmisalmi. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaleb lühikeses dialoogis, suhtleb eakaaslastega koostegevuses. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega algatades ise suhtlust. Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust, räägib mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest 2-3 sõnalise lausungiga. Moodustab pildi järgi 2-4 sõnalise lause. Mõistab tegevuspiltidel toimuvaid tegevusi. Mõistab lühikest teksti, mis ei ole otseselt seotud tema tegevusega või kogemusega. Kordab järele lühikest luuletust, liisusalmi või rütmisalmi. 	<ul style="list-style-type: none"> Algatab dialoogi ja jätkab täiskasvanuga ka väljaspool tegevussituatsiooni. Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid. 	<ul style="list-style-type: none"> Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (<i>kus ja kellega elab? kas tal on lapsi?</i>). Mõistab suhtlemisel nalja ja narritamise erinevusi. Suunab kõnega oma tegevust. Oskab öelda soove sünnipäevaks, tähtpäevaks. Püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teema muutusega. 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab dialoogis erinevaid suhtlemisvõtteid. Kasutab sõnu ja häält vastavalt vestluspartnerile ja suhtlusolukorrale Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel. Arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga, ootab oma vestluskorda ja püsib teemas. Annab oma mõtteid suulises kõnes edasi. Mõistab kuuldu sisu ja reageerib sellele sobivalt. Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.

Hääldamine	<ul style="list-style-type: none"> Hääldab õigesti enamikke häälikuid (erandid R, S, K, Õ, Ü). 	<ul style="list-style-type: none"> Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid sõna lõpus, keskel (-lt, -mp jne). Jäljendab artikulasiooniaparaadi liigutusi nt: keele- ja huulemängud, erinevad hääled ja hääliitsused. Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise abil kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. 	<ul style="list-style-type: none"> Hääldab kõiki emakeele häälikuid (erand Õ, R). Hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu. Hääldab järel korrates erineva häälikupikkusega sõnapaare tibu-tipu, kare-kaare jne. Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu- banaan, diivan jne. 	<ul style="list-style-type: none"> Ütleb, mis häälikuga sõna algab või lõpeb või kas sõnas on nimetatud häälik. Kuulab ja nimetab sõnas teistest pikema hääliku. Hääldab 3–5 silbilisi konsonantühendeid sisaldavaid sõnu: nt. <i>Liblikas</i>. Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust. 	<ul style="list-style-type: none"> Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu. Hääldab õigesti võõrhäälikuid tuttavates sõnades. Esitab luuletusi ja lavastusi kasutades erinevat intonatsiooni ja ilmekust. Hääldab erineva häälikupikkusega sõnakolmikuid (<i>tibu-tipu-tippu</i>). Tajub hääldusvigu. Kordab järele keerulisi verbaalseid väljendeid.
Sõnavara	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab oma kõnes enamkasutatavaid käändevorme, nimisõnu ainsuses ja mitmuses, tegusõna kindla kõneviisi oleviku vorme (sõidab, mängivad). Tegusõna ma- ja ta tegevusnime mineviku vorme (oli, tuli, tegi). 	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi. Kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi. Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tutimüts) ja tuletisi – line, -ne (täpiline, porine). 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes mõningaid antonüüme, sünonüüme. Kasutab kõnes mõningaid omadussõnu, mis väljendavad iseloomuomadusi ja hinnanguid. Kasutab kõnes aega väljendavad 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes õigesti ajamõisteid (hommik- päev- õhtu-öö) ja ajamäärsõnu (eile- täna- homme). Kasutab kõnes sünonüüme. Kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda. 	<ul style="list-style-type: none"> Teab ja kasutab kõnes omadussõnu. Annab hinnanguid tunnete, käitumise ja tegevuse kohta. Selgitab kuuldud kujundlike väljendite tähendust oma sõnadega ja/või toob enda

	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab mõningaid üldistusi tuttavate objektide kohta – loomad, lilled, mänguajad. • Kasutab kõnes omadussõnu. • Kasutab kohamäärsõnu (all, peal, sees, ees, taga). 	<ul style="list-style-type: none"> • Jutustab pildiseeria järgi. • Kordab järgi või loeb peast 2-3 realist luuletust või liisusalmi. • Kasutab kõnes peamiselt lihtlauseid ja vähelaiendatud lihtlauseid (väike poiss mängib suure autoga). 	<p>nimisõnu (eile, täna, homme) ja määrsõnu (hommikul, õhtul).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausega (nt. Mida tegid pühapäeval kodus?). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (<i>arg, kaval, igav</i>). • Mõistab samatüveliste sõnade erinevat tähendust (<i>joonistaja, joonistus, jooneline</i>). • Väljendab mõtteid terviklike lausetega. • Leiab vastandsõna paarid: (<i>kuum-külm, suur-väike</i>). • Mõistab sihiliste ja sihitute verbide eritähendust (<i>veereb – veeretab, sõidab – sõidutab</i>). • Nimetab ühe õpitud üldmõiste piires vähemalt kaks sõna (<i>lilled -tulp, roos</i>). 	<p>kogemusega seotud näiteid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu, tundeid ja vaimset tegevust tähistavaid sõnu (<i>mõtlen, arvan, julgen, lahke</i>). • Kasutab aja- ja ruumi suhteid väljendavad sõnu: <i>vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärastine jne</i>. • Tuletab sõnu. Liited: –ja, -line, -ne, -lik – analoogia alusel. • Moodustab liitsõnu (jalg+pall, auto+tee). • Kasutab kõnes samatähenduslikke sõnu (<i>jookseb, lippab, sibab</i>). • Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara.
--	---	--	--	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab inimest iseloomustavaid sõnu. • Teab peast õpitud emakeelseid luuletusi ja laule.
Grammatika	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbi struktuuris. • Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 2-3 sõnalisi lihtlauseid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh. koondlauseid. • Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (<i>Magame ära ja siis tuleb ema</i>). • Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (laulsin, jooksin, mängisin). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid, kasutades sidendeid et, sest, kui, kuna. • Kasutab kõnes nud- ja tud-kesksõna. • Kasutab tingivat kõneviisi. • Kasutab kõnes nimisõna mitmust. • Kasutab arv- ja omadussõnu õiges käändevormis. • Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab lauses õiget sõnajärge. • Kasutab oma kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (<i>saab lauljaks, jookseb kivini</i>). • Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes. • Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab õigesti laadivahelduslikke sõnu (<i>siiga - sead</i>) • Kasutab sidendeid: et, sest; kui...siis jne. • Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördeforme ainsuses ja mitmuses. • Kasutab kõnes 5-6 sõnalisi lauseid ja aktiivselt liitlauseid.
Kirjalik kõne ja tekst	<ul style="list-style-type: none"> • Vaatab üksinda või koos täiskasvanuga pildiraamatuid. • Kuulab jõukohaseid tekste. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga. • Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti (oma eesnime esimene täht). 	<ul style="list-style-type: none"> • Loeb peast liisusalme ja luuletusi. • Kirjeldab olupilti ja reastab pildiseeria. • Annab kuulnud teksti sisu edasi küsimuste abil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ettelugemist, vastab sisutaastavatele küsimustele ja jutustab kuulnud teksti aluse • Vastab miks ja milleks küsimustele selgitustega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab kuulnud ja loetud teksti tähendust. • Arendab ja lõpetab täiskasvanu poolt alustatud juttu. • Edastab sama sündmust

		<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb täiskasvanu häälimise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. • Tunneb ära enda nime kirjapildi, hoiab pliatsit kolme sõrmega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jutustab isiklikest kogemustest paari lausungiga. • Eristab häälikuid häälikute reas ja sõnas. • Kuulab ettelugemist. • jutEristab ja konstrueerib tähefigure. • Kirjutab õigesti oma nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jutustab pildi alusel, vastab miks ja milleks küsimustele selgitustega. • Koostab loovjuttu. • Jutustab pildiseeria järgi, kus sündmused on ajaliselt ja põhjuslikult seotud. • Häälib ja loeb veerides üksikuid sõnu. • Kordab veeritud sõnu tervikuna. • Teeb kirjajarjutusi, tähtedega ladumist. • Tunneb tähestikku. • Kirjutab enamikke joonistähti. • Kirjutab oma eesnime. 	<p>erinevate tegelaste kaudu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksti täiendamine ja parandamine (puuduva info, mõttelünga tuletamine, täitmine). • Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel. • Räägib sellest, mida hakkab tegema. • Täiendab ja parandab teksti (puuduva info, mõttelünga tuletamine, täitmine). • Loeb 1-2 silbilisi sõnu kokku häälega või vaikselt veerides pikemaid sõnu. • Kirjutab joonistähtedega 1–2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.
--	--	--	---	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> • Häälib õigesti 1-2 silbilisi ja sulghäälikuid sisaldavaid häälikühenditeta sõnu. • Kirjutamisel püsivad tähed enam-vähem reas. • Tähtede kuju sarnaneb trükikirjale, sõnade vahel on suurem vahe.
--	--	--	--	--	---

VALDKOND EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

§ 25. Valdkond Eesti keel kui teine keel õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui täiskasvanutega;

- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ja lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

(2) Valdakonna eesti keel kui teine keel sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) eesti kultuuri tutvustamine.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitud erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuste tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid, mõistab neid ja kasutab oma kõnes;
- 3) saab aru korraldustest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsatest küsimustest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;

- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid ja tuntud inimesi.

EELDATAVAD TULEMUSED

Sisu	3-5 aastane	6-7 aastane
Kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb huvi eesti keele vastu. • Kuulab ja tajub eesti keele kõla. • Omandab oskused ja strateegiad, mis aitavad tal vaadates, kuulates ja lugedes eestikeelses teksti tähendusest aru saada. • Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. • Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. • Mõistab esitatud küsimusi. • Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reageerib adekvaatselt keeles antud korraldustele. • Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga, ning oskab sellele reageerida nii füüsiliselt kui verbaalselt. • Mõistab ettelõetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. • Mõistab esitatud küsimusi. • Tunneb ära õpitud sõnu ja väljendeid ning mõistab neid.
Kõnelemine	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid. • Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. • Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. • Kasutab endast rääkides sõna mina. • Vastab küsimustele õpitud sõnavara piires. • Teab peast mõnda eestikeelset laule, luuletust, liisusalmi. • Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ja kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. • Kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algatada ja lõpetada vestlust. • Näitab üles keelelist initsiatiivi, teeb ettepaneku kõnelda. • Vastab küsimustele ja oskab esitada ise lihtsamaid küsimusi. • Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lauseid. • Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada vestlust, räägib endast ja oma perest ning vestleb endale

	<ul style="list-style-type: none"> • Hääldeb järele kuuldu sõnu. 	<p>olulistel teemadel ja omandatud sõnavara (või läbitud teemade) piires.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab peast mõnda eestikeelset luuletust või laulu. • Tunneb aktiivset huvi kontakti loomise vastu täiskasvanute ja teistega väljaspool lasteaeda. • Hääldeb õigesti õpitud sõnu.
Lugemise ja kirjutamise alused	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb kirjpildis ära oma nime ja mõned eestikeelsed sõnad. • Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega. • Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu. • Tunneb ära õpitud häälikuid ja tähti ning nimetab neid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. • Hääldeb häälikuid korrekselt. • Tunneb kirjpildis ära eestikeelsed sõnad. • Loeb lihtsamat eestikeelset teksti. • Näitab huvi ja initsiatiivi eesti keeles kirjutamise vastu.
Eesti kultuuri tutvustamine	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu. • Tunneb mõningaid Eesti rahvussümboliteid ning oskab neid nimetada. • Teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab. • Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi. • Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu. • Teab mõnda eestikeelset liisusalmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ning oskab kirjeldada mõningaid Eesti rahvussümboliteid. • Tunneb huvi Eestis tähistavate rahvakalendri tähtpäevade vastu. • Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi. • Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid. • Oskab laulda mõnda Eesti rahvalaulu.

VALDKOND MATEMAATIKA

§ 26. Valdkond Matemaatika õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe – kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) õpib tundma tasapinnalisi ja ruumilisi kujundeid ning suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundi mõistete abil;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid ja kasutab saadud oskusi igapäevatoimingutes.

(2) Valdkonna Matemaatika sisu on:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilise kujundid;
- 4) orienteerumine ajas;
- 5) orienteerumine ruumis.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;

- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- 2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- 3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, –, =;
- 5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
- 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- 9) oskab öelda kellaega täistundides;
- 10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
- 12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

EELDATAVAD TULEMUSED

Alavaldkond	2-3-aastane	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
Geomeetrilised kujundid	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisse asetamise teel. • Tunneb geomeetrilisi kujundeid <i>ring</i> ja <i>kolmnurk</i>. • Geomeetriliste kujundite abil pildi moodustamine. • Leiab täiskasvanu juhendamisel etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast. • Tunneb põhivärve. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab lihtsamat mustri- ja kujunditeid. • Tunneb ringi, ruutu, ristkülikut ja kolmnurka. • Moodustab geomeetrilistest kujunditest uusi kujundeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ja oskab nimetada geomeetrilisi kujundeid <i>ring</i>, <i>kolmnurk</i>, <i>nelinurk</i>, <i>ruut</i>, <i>ristkülik</i>. • Kirjeldab <i>ruudu</i> ning <i>ristküliku</i> sarnasusi ja erinevusi ning leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast. • Moodustab geomeetrilistest kujunditest mustrit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab kujundeid erinevate tunnuste järgi. • Kirjeldab ja võrdleb erinevaid geomeetrilisi kujundeid <i>ring</i>, <i>kolmnurk</i>, <i>nelinurk</i>, <i>ruut</i>, <i>ristkülik</i>. • Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi. • Märkab mustri rütmi ja jätkab mustri moodustamist. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastandab tasapinnalisi kujundeid (ring, ruut, ristkülik, kolmnurk) ruumiliste kehadega (kera, kuup, nelitahukas.). • Eristab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, kera ja kuubi ning kirjeldab neid kujundeid. • Modelleerib mustreid ja pilte.
Hulga ja loendamine	<ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab esemeid hulgaks ühe tunnuse järgi (värvus, kuju, suurus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab esemeid ühe tunnuse (värvus, kuju, suurus) järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaotab hulga osahulkadeks. • Määratleb hulga ühise tunnuse ja analüüsib hulka kuuluvaid esemeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loendab 10-ne piires. • Seostab loendamise tulemuse arvumärgiga. • Teab arvude rida 1-10. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ühendab hulki ning eraldab osahulki. • Loendab 12 piires, järjestab arvud 1-12. • Tunneb numbrimärke (0-9) ja oskab neid kirjutada.

	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab esemete hulgast üks ja palju. • Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele: mitu on? 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub hulga mõistega moodustades hulki ühe ühise tunnuse leidmise abil. • Oskab otsustada, kas nimetatud ese kuulub moodustatud hulka. • Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning teab, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju ehk võrdselt. • Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5-ni. Vastab küsimusele mitu on? 	<ul style="list-style-type: none"> • Loendab esemeid ja seostab arvuga. • Nimetab loendamise lõpul viimase arvu ja seostab selle numbrimärgiga. • Teostab numbrimärgi kirjutamise eelharjutusi. • Tutvub arvudega 1-10. • Loendab abiga 10-ni. • Moodustab arvu kuus, seitse, kaheksa, üheksa, kümme. • Loendab edasi-tagasi 5 piires. • Kasutab järgarvsõnu: <i>esimene, teine, kolmas, viimane</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb arve. • Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. • Võtab hulgast esemeid ära ja lahutab. • Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui. • Kasutab sõnu <i>üks, mõni ja kõik</i> esemete arvu kirjeldades. • Tutvub mõistetega +, -, =. • Liidab ja lahutab 5 piires. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab järgarve, nimetab arvule eelnevat ja järgnevat arvu. • Liidab ja lahutab viie piires ning tunneb märke (+, -, =). • Võrdleb arve, kasutab vastavaid sümboleid (>, <, =). • Koostab ja lahendab matemaatilisi jutukesti. • Nimetab järgarvsõnu esimesest kaheteistkümnendi etteantud hulga järgi. • Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
Suurused ja mõõtmine	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab esemetes erinevusi (suur – väike). 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi. • Kasutab mõisteid <i>väike/suur</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb omavahel pikkuse, laiuse, kõrguse ja suuruse tunnuseid. • Katsetab mahu ja pikkuse muutumist/mitte 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõõdab pikkust, laiust, kaugust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahenditega. • Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokku lepitud mõõtevahenditega. • Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid ja nimetab, kus neid kasutatakse

		<i>väiksem/suurem, veel väiksem/suurem, lühike/pikk, lühem/pikem, kitsam/laiem, madalam/kõrgem jne.</i>	muutumist katsetades (nt plastiliini tüki kaal ja kuju).	<ul style="list-style-type: none"> • Mõõdab raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga. • Järjestab kuni viis eset suurustunnuse järgi. 	<p>ja milliste vahenditega mõõdetakse.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. • Teab Eestis käibel olevaid rahaühikuid ja makse viise. • Teab, et maailmas on kasutusel erinevaid rahaühikuid.
Orienteerumine ruumis	<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru mõistetest minu ees – taga, ülal – all – peal-sees. • Nimetab mis asub objekti või eseme sees-väljas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Määrab juhendamisel enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes, sõnadega peal, all, sees, väljas, taga või ees. 	<ul style="list-style-type: none"> • Määrab enda asukohta kasutades mõisteid ees – taga, keskel – äärel, ülal – all, paremal – vasakul. • Tutvub mõistetega <i>vasak</i> ja <i>parem</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub tasapinnal abiga: <i>all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal</i>. • Määrab eseme asukoha teise eseme suhtes. • Orienteerub ruumis ja õues juhendite järgi • Määrab abiga vasakut ja paremat poolt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Määratleb korralduse kaudu eseme asukoha ruumis, paberil ja õuealal. • Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes. • Määrab vasakut ja paremat poolt.
Orienteerumine ajas	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib ööle ja päevale iseloomulikke tegevusi mängus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu öö ja päev. • Eristab hommikut ja õhtut, kirjeldab tegevus. • Leiab aastaegadele 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja kasutab hommik – õhtu – öö ja eile – täna – homme ajamõisteid. • Nimetab ja kirjeldab aastaaegu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab jooksva kalendrikuu nimetust. • Eristab mõisteid <i>kiiresti, aeglaselt, varem, hiljem, praegu, kohe, vanem, noorem</i>. • Eristab mõisteid <i>kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe</i>. Kasutab õigesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab oma tegevusele kuluva aja ratsionaalselt. • Seostab mõisteid enne, praegu, hiljem, varem, noorem, vanem lapse tegevusega ja kasutab neid kõnes. • Nimetab nädalapäevi, aasta-aegasid ja kuude nimetusi õiges järjekorras.

		iseloomulikke tunnuseid (piltidel, looduses ja vestluses).		mõisteid eile, täna, homme. <ul style="list-style-type: none"> • Teab nädalapäevade nimetusi ja nende järjestust. • Tunneb aastaaegu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Määrab kellaega täistundides ja pooltundides ning koostab päevakava. • Kasutab kõnes õigesti ajamõisteid enne- praegu, hiljem-varem, noorem-vanem. • Teab oma sünnikuud ja –päeva.
--	--	--	--	---	--

VALDKOND KUNST

§ 27. Valdkond Kunst õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab tuttavaid voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja õpitud võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

(2) Valdkonna Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;

- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisse elamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- 4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;

- 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- 8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

EELDATAVAD TULEMUSED

Alavaldkond	2-3-aastane	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
Tööprotsess	<ul style="list-style-type: none"> • Julgeb osaleda kunstitegevuses. • Väljendab positiivset emotsiooni töö valmimise järgselt. • Julgustamisel tegutseb erinevate kunsti vahendite ja -materjalidega. • Annab oma tööle nime. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoiab meelde tuletamisel korrektselt pliiatsit ja pintslit. • Nimetab vajaminevaid töövahendeid (pintsel, liim, paber, käärid, värvid). • Joonistab vaid selleks ettenähtud kohta. • Järgib töö käigus saadud tehnilisi juhiseid. • Kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta. • Enamasti lõpetab alustatud töö. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb pruuni ja roosat, oranži. • Rakendab õpitud võtteid ka iseseisvalt ja loovalt. • Koostab elementidest lihtsa kordumise skeemiga mustririba. • Annab esemele või objektile kuju neile omaste 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb töö lõpuni või pakub ise võimaluse lõpetada töö hiljem. • Kasutab õppetöös omandatud tehnilisi oskusi vabas kunstitegevuses. • Meelde tuletamisel kasutab materjale säästlikult ja otstarbekalt. • Oskab käsitseda töövahendeid ja töövõtteid. • Märkab mustri rütmi ja suudab jätkata mustri moodustamist. • Oskab edasi anda eseme osade suurusvahetusi, 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil. • Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid. • Tegutseb väiksemates rühmades, leppides omavahel kokku kes mida teeb, paigutades töö ühisele alusele. • Tutvub joonistusvahendite kasutamise erivõimalustega.

		<ul style="list-style-type: none"> • Tutvustab suunavate küsimuste abil teistele oma tööd kui kunstiteost. • Põhjustab, miks see teos talle meeldib. • Annab oma loodule tuttavate inimeste, nähtuste ja esemete nimed. • Vaatleb pilte, näidistöid, raamatu illustratsioone osutab enda jaoks tähtsatele objektidele. • Oskab kasutada looduslikku materjali kunstitegevuses. 	<p>tunnuste kaudu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jutustab küsimuste toel, mida ta oma töödes on kujutanud ning nimetab kasutatud materjale. • Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse. 	<p>kehaosade asendeid ja lihtsamat tegevust.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab loovalt looduslikku materjali koos tehnikuga. • Kujutab objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu. • Väljendab kunstiteoses meeleolusid ja fantaasiaid. • Oskab oma tööst jutustada. • Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse. Vaatleb kunstiteoseid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu. • Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstiteose. • Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest. • Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks. • Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu. • Töötab juhendamise järgi ja iseseisvalt, küsib vajadusel abi. • Kasutab materjale säästlikult ja otstarbekalt enamasti meelde tuletamisel.
--	--	---	---	--	---

Voolimine	<ul style="list-style-type: none"> Juhendamisel muljub, näpistab, rullib veeretab voolimismaterjale. Surub pehmesse materjali sõrme või pulgaga auke, teeb pinnale jooni ja täppe. Voolib ümar- ja piklikke vorme jäljendades õpetajat. 	<ul style="list-style-type: none"> Rullib ja veeretab iseseisvalt erinevat voolimismaterjale. Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku. Muljub ja näpistab juhendamisel voolimismaterjale. Vajutab ümarvormi õhemaks, pigistab ja venitab voolimismassi sellele teise kuju andmise eesmärgil. Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse ladudes. 	<ul style="list-style-type: none"> Voolib ümarvormist õõnesvormi. Vajutab plastiliini tükki sõrmede või pihkude vahel õhemaks. Pigistab ja venitab plastiliini kuju andmiseks. Ühendab juhendamisel voolitud detaile omavahel. Voolib inimest ja lihtsat tegevust. 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab voolida ümaraid ja piklikke vorme. Muudab voolimismaterjalide kuju pigistades, venitades ja lõigates. Silub detailide ühendamisel ühenduskohad. 	<ul style="list-style-type: none"> Voolib iseseisvalt erinevaid ja erineva suurusega ümarvorme ning oskab neid õõnesvormideks muuta. Oskab edasi anda eseme osade suurusevahetordi, kehaosade asendeid ja lihtsamaid tegevusi. Voolib loovalt, kasutades koos naturile omaste tunnustega ka fantaasia elemente. Kasutab voolimispulka voolimisel ja pinna kaunistamisel. Voolib küpsetamiseks mõeldud taigast.
Joonistamine ja maalimine	<ul style="list-style-type: none"> Tõmbab erineva suunaga jooni ja joonistab ümarvorme. Meelde tuletamisel hoiab õigesti pliiatsit jt joonistusvahendeid ning hoiab paberit kinni ja joonistab 	<ul style="list-style-type: none"> Kaunistab tasapinnalisi esemeid valmis kujunditega neid sinna spontaanselt paigutades. Laob õpetaja abiga 3–4 tuttavast geomeetrisest kujundist tuttavaid 	<ul style="list-style-type: none"> Lisab joonistustele enda jaoks olulisi või ka oma oskustest lähtuvalt esemele ja nähtusele iseloomulikke detaile. 	<ul style="list-style-type: none"> Värvib enamasti piirjoont ületamata. Tõmbab joone lihtsa kujuga šabloon või joonlaua järgi. Oskab äratuntavalt kujutada soovitud objekti. 	<ul style="list-style-type: none"> Joonistab tuttavaid esemeid ümbritsevast ning loob fantaasiapilte. Kujutab inimesi ja loomi liikumises. Kasutab joonistamisel erinevaid kunstivahendeid. Värvib piirjoont ületamata.

	<p>selleks ettenähtud kohta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintsli vees. • Värvib ja trükib käe, švammi, templi, paberiribaga jne. • Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ja triipe. 	<p>pilte (loomi, maju jne).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lisab suunamisel ja tähelepanu juhtimisel valmivale esemele iseloomulikke detaile. • Hakkab kritseldustelt üle minema lihtsamate vormide joonistamisele. • Joonistab ümarvorme ning tõmbab sellest erineva suuna ja pikkusega jooni. • Suudab kujutada inimest (nn peajalgne). • Joonistab ümarvormi pintsliga täpi suurendamise teel. • Liigub pintsliga paberil vabalt, ei hõõru edasi-tagasi ühes kohas. • Meeldetuletamisel värvib piirjoontes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kujundite värvimisel ületab piirjoont minimaalselt. • Ühendab joonistustes kandilisi ja ümaraid kujundeid. • Joonistab tegevust, kujutades tegelasi paigalseisvana. • Maalib guaššvärvidega (ka akvarellide ja pastellidega) soovitud suurusega pinna ning kasutab töös esemetele ja nähtustele iseloomulikke värvusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab töös esemetele ja nähtustele iseloomulikke värvusi. • Katsetab värvide segamist. 	<ul style="list-style-type: none"> • Segab juhendamisel omavahel põhivärve.. • Peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist. • Liigub pintsliga paberil vabalt ega hõõru pintsli kohapeal edasi ja tagasi. • Annab edasi töö iseloomu ja meeleolu enda jaoks sobivates toonides, kasutab ka nähtustele ja esemetele iseloomulikke värvusi.
--	--	---	---	---	--

Meisterdamine	<ul style="list-style-type: none"> • Juhendamisel kasutab liimpulka vm liimi. • Kortsutab ja rebib paberist ribasid. • Surub erinevaid materjale voolimismassi sisse. • Ühendab täiskasvanu abil omavahel erinevaid detaile ja materjale. • Teeb meisterdustöodes endale meelepäraseid valikuid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suunamisel lõikab paberist ribasid ning teeb paberisse sisselõikeid. • Kortsutab paberit, rebib paberiribasid ja paberiribast tükke. • Kasutab kääre, lõigates kitsast riba. • Voldib paberi pooleks. • Katab liimiga kujundi ja juhendamisel asetab selle soovitud pinnale. • Täiendab joonistusi paberist lõigatud detailidega. • Kaunistab (täppidega ja joontega) etteantud ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõikab paberist lihtsaid kujundeid. • Voldib paberi pooleks. • Kortsutab erineva paksusega paberit. • Täiendab joonistusi paberist lõigatud detailidega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja juhendamisel kasutab erinevaid materjale. • Rebib lihtsamaid kujundeid. • Voldib lihtsamaid objekte. • Lõikab joone järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib erinevate meisterdamismaterjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada. • Lõikab iseseisvalt joone järgi paberist erinevaid kujundeid. • Rebib lihtsamaid kujundeid. • Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsamaid objekte. • Loob tehniliselt ja teostuse poolest lihtsaid meisterdusi. • Kasutab jääkmaterjale. • Teeb töid, milleks on vaja lõigata, liimida, töödelda või ühendada väiksemaid detaile.
----------------------	---	---	---	---	---

VALDKOND MUUSIKA

§ 28. Valdkond Muusika õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

(2) Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu keel ja kõne, kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;

6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

EELDATAVAD TULEMUSED

Alavaldkond	2-3-aastane	3-4-aastane	4-5-aastane	5-6-aastane	6-7-aastane
Muusika kuulamine	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast. • Kuulab huviga erinevaid lastelaule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Areneb muusikaline kõrv (kontrastide tajumine) ning muusikaline mälu. • Kuulab muusikat vaikselt. • Tunneb kuulmise järgi õpitud lastelaule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (kurb-rõõmus, kiire-aeglane, vali- vaikne). • Kuulab ja tunnetab muusika rütmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab muusika iseloomu. • Kuulab muusikat vaikselt. • Tunneb kuulmise järgi ära õpitud lastelaulud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab tähelepanelikult laulu või muusikapala ning iseloomustab seda. • Tunneb kuulmise järgi ära õpitud lastelaule. • Suudab laulu või muusikat tähelepanelikult kuulata ja iseloomustada,

			<ul style="list-style-type: none"> • Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu. • Tunneb kuulmise järgi ära Eesti Vabariigi hümnid. • Tunneb kuulmise järgi ära õpitud laule. 		<p>kasutades eakohast sõnavara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eristab vokaal ja instrumentaalmuusikat.
Laulmine	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja jälgib õpetaja laulu. • Püüab õpetajaga kaasa laulda. • Laulab eakohaseid lastelaule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Huvitub laululistest tegevustest, püüab õpetajaga kaasa laulda, lauldes üksikuid silpe, sõnu, laululõike. • Oskab kuulata ja laulda lihtsamaid lastelaule, kindla rütmi ja dünaamikaga (vaikselt- valjult). • Alustab ja lõpetab laulu teistega üheaegselt. • Laulab vabalt voolava häälega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab ühtlases tempos. • Laulab ilmekalt ja puhta intonatsiooniga. • Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva ja lastelaule. • Teab, et laulul on algus ja lõpp. • Saab aru, millest ta laulab. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab ilmekalt erineva iseloomuga laule. • Saab aru, millest ta laulab. • Õpib laulmise ajal õiget kehahoidu. • Esitab laule rühmaga samas tempos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpib laulmisel õiget kehahoidu. • Laulab ilmekalt, loomuliku ja vaba hingamisega eakohaseid rahva- ja lastelaule. • Esitab laulu nii rühmas, kui ka üksi. • Saab aru, millest ta laulab.
Muusikalis-rütmiline liikumine	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpetajat jäljendades lihtsaid liikumisi ja liigutusi, 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigub vastavalt muusika tempole. • Oskab liikumisel moodustada 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab tantsusamme: rõhksam, hüpaksamm, 	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

	<p>vastavalt laulu tekstile ja iseloomule.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mängib muusika saatel matkivaid liigutusi: kass, koer jne. • Reageerib muusika algusele ja lõpule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab tantsuelemente galopp, hüpaksamm. • Liigub ringis, üksi ja paaris. 	<p>erinevaid kujundeid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente. • Liigub omaloominguliselt tantsudes ja muusikalistes ringmängudes. • Osaleb laulumängudes. • Õpib arvestama tantsu- ja laulumängudes oma kaaslasega. 	<p>galopp ning kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muudab liikumist muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register). • Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente. • Mõtleb ise tantsu- ja laulumängudele uusi liigutusi. • Õpib arvestama tantsu- ja laulumängudes oma kaaslastega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigub vastavalt muusika meeleolule. • Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga. • Õpib arvestama ring- ja tantsumängudes oma kaaslastega.
Mäng lastepillidel	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub lihtsamate rütmipillidega. • Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale või laulule kehapilli või lihtsamaid 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, rütmimunäl või marakal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib lihtsamaid rütmipille-kõlapulgad, tamburiin, trumm, kuljused jne. • Mängib muusika kuulamise 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib erinevatel rütmipillidel kaasmängu õpetaja poolt antud laulule või muusikapalale. • Tunneb ära õpitud rütmipille. • Mängib tamburiini, 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille. • Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge. • Mängib pilliansamblis.

	rütmipille- kõlapulgad.		liikumise ja laulu saateks. <ul style="list-style-type: none"> • Eristab kuulmise järgi õpitud rütmipille. • Tunneb meloodiapillidest metallofoni ja kõlaplaate. 	kõlatoru, trummi ja kastanjette. <ul style="list-style-type: none"> • Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos. • Hoiab rütmi erinevate muusikaliste toimingute tegemisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb lihtsamaid rütme.
--	----------------------------	--	--	--	--

VALDKOND LIIKUMINE

§ 29. Valdkond Liikumine õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

(2) Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) rütmiline liikumine.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;

- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

EELDATAVAD TULEMUSED

ALAVALKOND	2-3 aastane	3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
Kehalise kasvatuse alased teadmised (hügieeni, ohutuse ja enesekontrollist lähtuvalt)	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb aktiivselt liikumistegevustes. • Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja suulise seletuse ja ettenäitamise järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib õpetaja juhendamisel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. • Arvestab rühmakaaslasteg a aktiivses tegevuses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas. • Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. • Järgib meeldetuletamisel hügieeninõudeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Talub kaotust võistlusemängudes. • Teab ja kasutab õpituid termineid. • Nimetab erinevaid kodukohas harrastatavaid spordialasid. • Mõistab hügieeninõuete tähtsust, teab miks tuleb kasutada võimlemisriideid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest. • Peab kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid. • Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks. • Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

				<ul style="list-style-type: none"> • Teab, et õnnetuse või ohu korral tuleb kutsuda abi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kutsub õnnetuse või ohu korral appi täiskasvanu. • Teab, et pärast aktiivset kehalist tegevust tuleb ennast pesta ning vahetada riideid.
Võimlemine	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi, õpetaja ja kaaslastega. • Matkib painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi. • Sooritab võimlemisharjutusi eri asendites ja erinevate vahenditega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab muusika saatel vahenditega harjutusi õpetaja eeskujul. • Sooritab juhendamisel kuni kolmest harjutusest koosnevat kombinatsiooni. • Hoiab õpetaja abiga oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab eakohaselt vahenditega harjutusi tehniliselt õigesti. • Valitseb oma liigutusi koordinaatsiooni ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel. • Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel koos vahenditega. • Valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel. • Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab iseseisvalt harjutusi erinevate vahenditega muusika saatel. • Valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel. • Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. • Orienteerub mänguväljakul, sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene.
Põhiliikumised (kõnd, jooks, hüpped, suunamuutused, roomamine, ronimine)	<ul style="list-style-type: none"> • Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste. • Kõnnib piiratud pinnal. • Säilitab kõndides ja joostes sihi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. • Kasutab harjutusi tehes mõlemat keha poolt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. • Sooritab staatilist tasakaalu 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.

	<ul style="list-style-type: none"> Hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda. 	<ul style="list-style-type: none"> Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes. Teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. 	<ul style="list-style-type: none"> Ronib varbseinal. Seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel. Kasutab väikevahendeid aktiivses tegevuses. 	<ul style="list-style-type: none"> nõudvaid harjutusi. Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses, teeb nendega harjutusi. Ronib varbseinal vahelduva sammu ja lisaülesandega. 	<ul style="list-style-type: none"> Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Tants ja rütmika	<ul style="list-style-type: none"> Sooritab lihtsamaid kehatunnituse harjutusi erinevas tempos. Sooritab lihtsamaid liikumisi vahenditega. Kõnnib, jookseb ja hüppab rütmiliselt muusika järgi. Sooritab liigutusi vastavalt muusikale erinevas tempos õpetaja juhendamise järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> Sooritab lihtsamaid liikumisi vahenditega. Omandab lihtsamad tantsusammud. Imiteerib liigutusi vastavalt muusika rütmile ja iseloomule. Moodustab ringi õpetaja abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> Sooritab liikumisi vahenditega. Hoiab parema ja vasaku käega vahendit. Omandab lihtsamaid tantsusamme. Jäljendab liikumisega erinevaid rütme. Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt. 	<ul style="list-style-type: none"> Omandab erineva iseloomuga muusikaga liikumiskavasid. Osaleb muusikalistes mängudes. Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga. Kasutab tantsusamme üksi ja rühmas tantsides. 	<ul style="list-style-type: none"> Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi. Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga. Väljendab liikumise kaudu emotsioone, fantaasiat. Kasutab liikumisel loovalt vahendeid.
Liikumismängud	<ul style="list-style-type: none"> Mängib matkiva sisuga liikumismänge, 	<ul style="list-style-type: none"> Mängib liikumismänge 	<ul style="list-style-type: none"> Mängib kollektiivseid võistlusi. 	<ul style="list-style-type: none"> Mängib liikumise- ja võistlusi. 	<ul style="list-style-type: none"> Võistleb kombineeritud tegevustes.

	<p>milles on 1-2 reeglit.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mängib lihtsaid liikumisega kõnni, jooksu- ja pallimänge. Mängib sportlike elementidega mängu. 	<p>milles on 2-4 reeglit.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mängib aktiivse liikumisega kõnni, jooksu- ja pallimänge. Pingutab end grupitegevustes ühise eesmärgi nimel. 	<ul style="list-style-type: none"> Osaleb jõukohastes teatevõistlustes. Oskab kaotada võistlusmängus, valitseb oma emotsioone nii võidus kui kaotamises. 	<p>erinevate spordivahenditega.</p> <ul style="list-style-type: none"> Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes. Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest. 	<ul style="list-style-type: none"> Mängib sportlike elementidega mängu. Organiseerib ise liikumismänge ja võtab mängujuhi rolli. Kasutab ausa mängu põhimõtteid.
Erinevad spordialad	<ul style="list-style-type: none"> Veab tühja kelku. Sõidab kelgul iseseisvalt nõlvakust alla. 	<ul style="list-style-type: none"> Laskub mäest vabalt kelguga. Oskab kelku vedada ja tõugata. 	<ul style="list-style-type: none"> Veab üksi või mitmekesi kelgul kaaslast. Kelgutab mäest alla, täites erinevaid ülesandeid. Tutvub ja käsitseb suusavarustust õpetaja abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> Laskub mäest kahekesi kelgul. Veab ja tõukab paarilist kelgul. Liigub suuskadel vahelduva libiseva sammuga. 	<ul style="list-style-type: none"> Sõidab kelguga nõlvakust alla põhiasendis ja lisaülesannetega. Hoiab suusatamisel tasakaalu. Liigub suuskadel laugest mäest alla. Liigub suuskadel paaristõugetega sammuta sõiduviisil.
Vaba aeg ja loodusliikumine	<ul style="list-style-type: none"> Matkab õpetajaga looduses. Teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis. 	<ul style="list-style-type: none"> Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal. Sooritab kuni 1 km matkasid, rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga. 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt. Sooritab kuni 2 km matkasid, rännakuid. 	<ul style="list-style-type: none"> Sõidab kahe rattalise rattaga. Sooritab kuni 2 km matkasid, rännakuid, orienteerub koos õpetajaga. 	<ul style="list-style-type: none"> Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul. Mängib lihtsamaid maastikumänge.

VALDKOND DIGITEHNOLOOGIA

§ 30. Valdkond Digitehnoloogia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine

(1) Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) oskab teha koostööd teistega;
- 3) kasutab loogilist mõtlemist;
- 4) oskab lahendada lihtsamaid probleemülesandeid;
- 5) loob lihtsaid mudeleid ja süsteeme;
- 6) kasutab digitehnoloogia vahendeid sihipäraselt ja ohutult;
- 7) oskab algtasemel programmeerida.

(2) Valdkonna Digitehnoloogia sisu:

- 1) info- ja andmekirjaoskus;
- 2) suhtlus ja koostöö digikeskkonnas;
- 3) digisisu loomine;
- 4) digiturvalisus;
- 5) probleemilahendus.

(3) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ning väljendada oma maailmanägemust;
- 2) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks;

3) ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet;

4) mitmekesistatakse grupi kui individuaalset tööd.

(4) Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7-aastane laps:

1) oskab info- ja andmekirjaoskust;

2) oskab suhelda ja teha koostööd digikeskkonnas;

3) oskab luua lihtsamat digisisu;

4) omab teadmisi digiturvalisusest;

5) omab probleemilahendusoskusi.

EELDATAVAD TULEMUSED

Digipädevuste kujundamisel ja hindamisel tugineb Elva Linna Lasteaed DigCompEdu raamistikule.

INFO- JA ANDMEKIRJAOSKUS

ALAMPÄDEVUS	ALUSHARIDUSE HINDAMISKRITEERIUM
Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine	<ul style="list-style-type: none">Laps avab veebilehitseja ja otsingumootori.Laps valib sobivad võtmesõnad infootsinguks (nt enda nimi, linn).
Andmete, info ja digisisu hindamine	<ul style="list-style-type: none">Laps mõistab, et ekraanimeedias (nt multifilmides, videomängudes) kajastatu ei pruugi olla tõsielu.
Andmete, info ja digisisu haldamine	<ul style="list-style-type: none">Laps salvestab nutiseadmesse digisisu (nt pilt, video, audio).

SUHTLUS JA KOOSTÖÖ DIGIKESKKONNAS

ALAMPÄDEVUS	ALUSHARIDUSE HINDAMISKRITEERIUM
Suhtlemine digitehnoloogia abil	<ul style="list-style-type: none"> • Laps oskab öelda oma vanema/lähedase telefoninumbrit. • Laps suhtleb rühmakaaslaste ja õpetajatega, kasutades digiseadmeid (sh robotika) eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepituid reegleid. • Laps mõistab, et kõik inimesed internetis ei ole heatahtlikud ja hoidub võõrastega suhtlemisest.
Andmete, info ja digisisu jagamine	<ul style="list-style-type: none"> • Laps nimetab, millist digisisu (nt pilt, video, audio) on sobilik jagada ja kellega.
Kodanikuaktiivsus digikeskkonnas	<ul style="list-style-type: none"> • Laps kutsub hädaolukorras telefoni teel abi.
Koostöö digikeskkonnas	<ul style="list-style-type: none"> • Laps teeb digiseadet (sh robotika) kasutades või seda rühmakaaslastega jagades koostööd.
Viisakas käitumine digikeskkonnas	<ul style="list-style-type: none"> • Laps teab, kuidas käituda videokõne puhul (nt mis on sobilik tegevus ja mis mitte). • Laps teab, et internetis ja elus kehtivad sarnased käitumisnormid.
Digitaalse identiteedi haldamine	<ul style="list-style-type: none"> • Laps teab, et iga tema tegevus internetis jätab jälje (nt tema tegevust saab jälgida). • Laps teab, et tema loodud sisu eest vastutavad lapsevanem ja ta ise.

DIGISISU LOOMINE

ALAMPÄDEVUS	ALUSHARIDUSE HINDAMISKRITEERIUM
Digisisu arendus	<ul style="list-style-type: none"> • Laps teeb kaameraga fotosid ja videoklippe. • Laps loob lihtsa animatsiooni. • Laps joonistab digiseadmest ja/või digiseadmega (nt joonistav robot, 3D pliiats) pilte. • Laps salvestab audiot.
Digisisu kohandamine	<ul style="list-style-type: none"> • Laps muudab ja täiendab enda loodud digisisu (nt pilti, fotot).

Autoriõigus ja litsentsid	<ul style="list-style-type: none"> • Laps teab, et tema ise on oma loominguga autor.
Programmeerimine	<ul style="list-style-type: none"> • Laps täidab samm-sammulist tegevusjuhust. • Laps juhib lihtsamaid robotikaseadmeid. • Laps koostab lihtsa algoritmi (nt pildilise) ühest elulisest tegevusest.

DIGITURVALISUS

ALAMPÄDEVUS	ALUSHARIDUSE HINDAMISKRITEERIUM
Digiseadmete kaitse	<ul style="list-style-type: none"> • Laps kasutab digiseadmeid (sh robotikat) heaperemehelikult. • Laps teatab täiskasvanule, kui digiseade ei ole töökorras või mõni selle detail on kaduma läinud. • Laps teab, et tundmatuid programme või rakendusi digiseadmesse ei laadita. • Laps küsib abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks. • Laps mõistab, et tundmatute linkide ja reklaamide klikkimine on ohtlik.
Isikuandmete ja privaatsuse kaitse	<ul style="list-style-type: none"> • Laps teab, et oma isiklikku infot (nt nimi, kodune aadress, isiklikud pereasjad) internetis ei jagata. • Laps teab, et kaaslaste pildistamiseks või filmimiseks tuleb luba küsida. • Laps teab, et teiste inimeste kohta info jagamine internetis ei ole lubatud.
Tervise ja heaolu kaitse	<ul style="list-style-type: none"> • Laps mõistab, et piiratud aeg ekraani vaatamiseks on tema enda tervise kaitseks. • Laps jälgib arvuti (sh digiseadme/nutiseadme) kasutamisel oma kehaasendit ja asukohta ning muudab seda vajadusel. • Laps teeb täiskasvanu juhendamisel arvuti kasutamise vahele liikumispause ja silmajarjutusi. • Laps küsib täiskasvanult abi, kui ekraanil toimuv jääb talle arusaamatuks, tundub ebasobiv või on häiriv.
Keskkonnakaitse	<ul style="list-style-type: none"> • Laps teab, et digitehnoloogia kasutamine kulutab energiat. • Laps teab, et vananenud ja katkine tehnoloogia ei ole olmeprügi.

PROBLEEMILAHENDUS

ALAMPÄDEVUS	ALUSHARIDUSE HINDAMISKRITEERIUM
Tehniliste tõrgete lahendamine	<ul style="list-style-type: none">• Laps avab või sulgeb mobiilirakenduse.• Laps kasutab erinevaid eakohaseid digiseadmeid (nt fotoaparaat, hariduslikud robotid).• Laps lülitab digiseadet (sh robootika) sisse ja välja ning kasutab graafilise kasutajaliidese ikoone (nt 'mäangi', 'paus', 'peata', 'edasi' nupud).• Laps teab, et digiseadmeid on vaja laadida.
Digitehnoloogiate valik	<ul style="list-style-type: none">• Laps valib ülesande lahendamiseks tuttava digiseadme (sh robootika).
Uuendused digitehnoloogiate abil	<ul style="list-style-type: none">• Laps kasutab eneseväljenduseks etteantud digitehnoloogiaid.
Digipädevuste hindamine ja arendamine	<ul style="list-style-type: none">• Laps annab enda digipädevusele hinnangu (nt kasutades pildilisi sümboloid).

LAPSE ARENGU HINDAMINE

§ 31. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise eesmärgid

(1) Lapse arengu analüüsimise ja hindamise eesmärgiks on:

- 1) eelduste loomine lapse positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks;
- 2) lapse eripära mõistmine;
- 3) erivajaduste väljaselgitamine;
- 4) õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine kaasates võimalusel lapsevanemaid.

§ 32. Lapse arengu hindamise üldised põhimõtted

(1) Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Õpetajad vaatlevad lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka täiskasvanu suunatud tegevustes ja dokumenteerivad.

(2) Lapse arengu hindamise aluseks on Elva Lasteaed Linna Lasteaia õppekavast lähtuvad eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

(3) Pedagoogid tutvustavad lastevanematele laste arengu hindamise põhimõtteid ja annavad ülevaate laste arengu eeldatavatest tulemustest õppeaasta esimesel koosolekul.

(4) Rühmameeskond tagasisidestab lapse päeva.

(5) Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, arvestatakse lapse oskuste ja teadmiste tasemega ehk lähima arengu tsooniga.

(7) Lapse arengu hindamise, arenguvestluse ja IAK, KTK vahehindamise arenguvestluste tulemused dokumenteeritakse "Isikuandmete kaitse seaduses" sätestatud tingimustel.

(8) Hindamine on meeskonnatöö (pere-kond, lasteasutuse pedagoogid, tugispetsialistid).

§ 33. Lapse arengu hindamise korraldus

(1) Lapse arengu hindamine toimub lasteaia järgmiste osapoolte tööna:

- 1) õpetaja ja lapsevanema igapäevase koostööna;
- 2) õpetajate ja tugispetsialistide (HEVKO, eripedagoogi, logopeedi) pideva koostööna;
- 3) lasteaia liikumis- ja muusikaõpetaja poolt vähemalt üks kord õppeaastas.

(2) Lapse arengu hindamine koosneb järgmistest toimingutest:

- 1) arengumapi täitmine õppeaasta vältel;

- 2) koolivalmiduse hindamine;
- 3) lapse arengukaardi täitmine õppeaasta jooksul enne arenguestlust;
- 4) lapse arenguestluse läbiviimine vähemalt üks kord õppeaasta jooksul hiljemalt õppeaasta 15. maiks;
- 5) koolivalmiduskaardi koostamine koolirühmadel;
- 6) koolivalmiduskaarti tutvustatakse lapse arenguestlusel;
- 7) lapsevanema soovil lapse iseloomustuse või arengukaardist väljavõtte koostamine hiljemalt 10 päeva jooksul soovi avaldamise ajast.

§ 34. Lapse arengumapp

- (1) Lapse arengumappi hakatakse koostama esimesel õppeaastal kui laps lasteaeda tuleb, ning seda täiendatakse järjepidevalt igal aastal kuni lapse lasteaiast lahkumiseni.
- (2) Arengumapp võib olla nii paberkandjal kui ka digitaalne.
- (3) Arengumapp koosneb erinevatest süstematiseeritud osadest, mille eesmärgiks on jäädvustada lapse areng kui tervik lasteaias oldud aja jooksul.
- (4) Lapse arengumappi hoitakse rühmaruumis, laste ja peret puudutavaid andmeid töötleb lasteaed vastavalt andmekaitse seadusele.
- (5) Lapsevanemal on võimalus lapse arengumapiga tutvuda vastavalt tema soovile.
- (6) Lapse lasteaiast lahkumisel antakse lapsevanemale lapse arengumapp kaasa.

§ 35. Lapse arengukaart õppeinfosüsteemis ELIIS

- (1) Pedagoogid täidavad 2–6-aastaste laste arengukaardid hiljemalt 15. maiks.
- (2) Koolirühmas täidetakse vaid koolivalmiduskaarti.
- (3) Lapse arengu hindamise võimalikud meetodid arengukaartide täitmiseks:
 - 1) vaatlus: vaatlus võimaldab last uurida loomulikus keskkonnas, neid viiakse läbi erinevate tegevuste juures ning vaatluse tulemused fikseeritakse kirjalikult;
 - 2) meetodite valik (nt arengu jälgimise mäng) lapse arengutaseme kaardistamiseks: mängu liik ja vorm kinnitatakse iga õppeaasta alguses pedagoogilise nõukogu otsusena.
- (4) Lapse arengukaart ning arenguestluse ettevalmistusleht on aluseks lapse arengu vestluse toimumiseks lapsevanemaga.
- (5) Lapse arengukaart säilitatakse lapse arengumapi osana ja ei arhiveerita.

§ 36. Lapse arenguvestlus lapsevanemaga

(1) Arenguvestluse mõiste:

- 1) arenguvestlus on usalduslik õpetaja(te) ja lapsevanema(te), lapse eestkostja(te) vaheline arutelu lapse arenguks soodsate tingimuste loomisest;
- 2) arenguvestlus on võimalus lasteasutuse ja lapsevanema vaheliste kokkulepete sõlmimiseks lapse arengu toetamise küsimustes;
- 3) vestlusel arutatakse lapse arengu eeldatavaid tulemusi;
- 4) esimest vestlust lapsevanemaga lapse lasteaeda tulekul nimetatakse perevestluseks.

(2) Arenguvestluse eesmärk:

- 1) otsida koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel;
- 2) selgitada pere tõekspidamised, väärtushinnangud, traditsioonid lapse võimetekohase ja kultuuri eripära arvestava arengukeskkonna loomiseks;
- 3) luua lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes;
- 4) anda tagasiside lapse arengu vastavusele lasteaia õppekavas sätestatud vanuselistele eeldatavatele tulemustele;
- 5) leppida kokku eeloleva perioodi arengueesmärkides ja nende saavutamise võimalustes.

(3) Arenguvestlus kui vastastikune koostöö:

- 1) arenguvestluse tulemused on konfidentsiaalsed ja ei kuulu kolmandatele inimestele avaldamiseks;
- 2) lapsevanema soovil või õpetaja ettepanekul võib arenguvestlusesse kaasata teisi lastega tegelevaid lasteaia töötajaid (tugispetsialistid, juhtkond);
- 3) õpetaja vahetumisel kehtivad kõik lapsevanemaga saavutatud kokkulepped arenguperioodi lõpuni (üks aasta). Uus õpetaja on kohustatud aktsepteerima kõiki lapse arenguga seotud kokkuleppeid.

(4) Arenguvestluse läbiviimise aeg:

- 1) arenguvestlus lapsevanemaga viiakse läbi üks kord aastas jooksva õppeaasta 15. maiks;
- 2) 6–7-aastase lapse arenguvestlus viiakse läbi üks kord aastas jooksva õppeaasta kevadel;
- 3) lapse saabumisel teisest lasteaiaist või kodust, viiakse perevestlus läbi ühe kuu jooksul;
- 4) arenguvestluse soovituslik ajaline kestvus on kuni kuuskümmend minutit.

(5) Arenguvestluse korraldamine ja vastutus:

- 1) arenguvestluse korraldamise ja läbiviimise eest vastutavad rühmaõpetajad.

(6) Arenguvestluse ettevalmistus:

- 1) arenguestluse läbiviimise korda tutvustavad lasteaia õpetajad õppeaasta esimesel lastevanemate koosolekul;
- 2) rühma õpetajad koostavad ajagraafiku, kuhu lapsevanemal on võimalus märkida temale sobiv aeg arenguestluse jaoks. Ajagraafik koostatakse vähemalt kaks nädalat enne arenguestluse toimumise algust;
- 3) rühma õpetajad kasutavad arenguestluse ettevalmistamisel eelküsimumstiku vastavaid vorme, mille edastavad lapsevanematele kirjalikult vähemalt nädal enne vestluse toimumist.

(7) Arenguestluse läbiviimine:

- 1) vestlus viiakse läbi privaatses kohas, ilma segavate asjaoludeta;
- 2) vestluse käigus on võimalus osapooltel teha märkmeid;
- 3) vestluse aluseks on lapsevanema poolt eelnevalt täidetud küsimustik, lapse arengumapp ja lapse arengu kaart ELIISis;
- 4) lapsevanematele antav tagasiside lapsest on hinnanguvaba;
- 5) probleemide esitamine on konkreetne, tuginedes faktidele, kirjeldusele ja arengumapis sisalduvale materjalile;
- 6) küsitakse lapsevanema arvamusi, selgitusi ja ettepanekuid.

(8) Arenguestluse dokumenteerimine:

- 1) lapsevanema poolt täidetud arenguestluse ettevalmistusleht säilitatakse lapse arengumapis;
- 2) lapsevanem võtab lapse lasteaiaist lahkudes arengumapi endaga kaasa;
- 3) arenguestluste tulemuste kokkuvõte kajastub rühma tööaasta analüüsis.

§ 37. Lapse koolivalmiduse hindamine

- (1)** Koolivalmiduskaart on dokument, milles kirjeldatakse laste, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks või kelle vanemad taotleavad põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõike 5 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist või kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 9 lõike 3 alusel, arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.
- (2)** Koolivalmiduse hindamisel ja koolivalmiduskaardi koostamisel saavad õpetajad vajadusel pöörduda tugispetsialisti poole.
- (3)** Koolivalmiduse kaart väljastatakse lapsevanemale hiljemalt 30. aprilliks.

- (4) Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud isikud, sh õpetaja, tugispetsialist, vanem (eestkostja) ja lasteasutuse direktor või selleks volitatud isik.
- (5) Koolivalmiduse kaart arhiveeritakse vastavalt lasteaia asjaajamise korrale.

§ 38. Koolikohustuse täitmise edasilükkamine

- (1) Tulenevalt lapse tervislikust seisundist, õppekava mitte omandamisest teavitatakse lapsevanemat võimalusest taotleda nõustamiskomisjonilt koolikohustuse edasilükkamist.
- (2) Taotlust saab esitada aastaringselt, aga koolimineku edasilükkamise taotlus tuleks esitada alates 1. märtsist esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 1. juulil.
- (3) Koolipikenduse küsimustes nõustavad lapsevanemat lasteaia tugispetsialistid ja rühmaõpetajad.

§ 39. Koolikohustuse varasem täitmine

- (1) Koolikohustuslikust east noorem laps võetakse kooli vastu, kui koolieelne lasteasutus on hinnanud lapse koolivalmidust ning vanem on teavitanud vallavalitsust õppima asumise soovist enne käimasoleva aasta 1. maid.

§ 40. Tuge vajava lapse arengu hindamine

- (1) Täpsem pedagoogilis-psühholoogiline ja kõne hindamine lasteasutuse õpetajate ja tugispetsialistide poolt toimub nende laste osas, kelle arengutase mingis aspektis erineb eakaaslaste keskmisest tasemest ja kellele on vaja pakkuda lisatuge.
- (2) Lapse lisatõe vajadust hinnatakse ja toetatakse.
- (3) Vajalikke tegevusi korraldab ja meeskonnatööd koordineerib lasteasutuse juhtkond, tugispetsialistid ja HEV koordinaator.
- (4) Vajadusel kaasatakse erialaspetsialiste väljastpoolt lasteasutust.
- (5) Kui tekib vajadus lapse arendamistingimuste määratlemiseks kaasata nõustamiskomisjon, siis koostab rühma õpetaja koostöös tugispetsialistidega lapse iseloomustuse hiljemalt 10 päeva jooksul.
- (6) Vastavalt nõustamiskomisjoni otsusele rakendatakse soovituslikke abimeetmeid ja hinnatakse nende tulemuslikkust.

§ 41. Individuaalse arenduskava koostamine

- (1) Rühma pedagoogid koostavad vajadusel, koostöös tugispetsialistidega ning lapsevanemaga, lapsele individuaalse arenduskava (edaspidi IAK). Dokument on täitmiseks kõigile kaasatud liikmetele võrdväärselt, vajadusel täpsustatakse osapoolte (nt lasteaed-pere) panused.
- (2) IAK on lapse arengutaset ja eripärasid arvestav arendusplaan, mis toetab lapse võimetekohast arenemist.
- (3) IAK koostamise aluseks on lapse arengu hindamine ning selle põhjal valminud iseloomustus.
- (4) IAK koostamisel võetakse arvesse lasteaiaväliste spetsialistide soovitusi ning isiklikus rehabilitatsiooniplaanis püstitatud eesmärgid juhul, kui lapsevanem on neid lasteaiaga jaganud.
- (5) IAK koostatakse minimaalselt kolmeks kuuks, kuni terveks õppeaastaks.
- (6) IAK-s kajastub:
 - 1) lapse arengu iseloomustus;
 - 2) IAK üldeesmärk;
 - 3) valdkondade põhised, lapsest lähtuvalt ning üksikasjalikult sõnastatud eesmärgid;
 - 4) eesmärki selgitav hetke arengutaseme kirjeldus;
 - 5) planeeritud tegevused ja võtted eesmärgi saavutamiseks;
 - 6) eesmärgi saavutamist hindav ja analüüsiv osa;
 - 7) lapsevanema roll ja vastutus kodus keskkonnas.
- (7) IAK lõppedes toimub arutelu, analüüs ning toimunud töö tulemuslikkuse kaardistamine.
- (8) IAK on ametlik dokument, mis allkirjastatakse osapoolte poolt. Allkirjastamine kinnitab, et osapooled on teadlikud planeeritud tööst ja oma vastutusest eesmärkide elluviimisel.

§ 42. Käitumise tugikava koostamine

- (1) Rühma pedagoogid koostavad vajadusel, koostöös tugispetsialistidega ning lapsevanemaga ja lapsega, eesmärgistatud plaani käitumisraskustega lapse toetamiseks igapäevases õpikeskkonnas käitumise tugikava (edaspidi KTK).
- (2) Käitumise tugikava koostatakse sotsiaalsete, emotsionaalsete ja käitumisraskustega lapsele, keda iseloomustavad raskused sotsiaal-emotsionaalsete pädevuste, sh aktsepteeritava käitumise omandamisel või rakendamisel.
- (3) KTK aluseks on objektiivselt kogutud andmed lapse käitumise kohta. Enda sisendi annavad rühmameeskond, tugimeeskond, lapsevanemad, laps. Kirjeldatud on, millal ning miks probleemkäitumine avaldub.
- (4) Käitumise kirjelduse ning analüüsi põhjal sõnastatakse eesmärgid.

- (5) Rakendamise käigus hinnatakse regulaarselt toimunud muutusi ning lisatakse saadud andmed tugikavasse. Vajadusel tehakse kavasse kohandusi ja täiendusi.
- (6) KTK kasutamise lõppedes hinnatakse kava tulemuslikkust.